

Εγχειρίδιο ReED

ReED: Κόκκινες μύτες στην προσχολική
εκπαίδευση. Μεθοδολογία και εργαλεία
για νέες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις

Co-funded by
the European Union

Red Noses in Early
Childhood Education

Καλώς ορίσατε στο Εγχειρίδιο ReED

Γιατί αυτό το εγχειρίδιο:

Αυτό το Εγχειρίδιο είναι αποτέλεσμα του έργου Erasmus+ KA210 με τίτλο «Red noses in early childhood education: innovative educational approaches for ECEC teachers and educators» (ReED) - κωδικός έργου: 2024-1-IT02-KA210-SCH-000251002. Ο τόμος απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς και γονείς, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικοσυναισθηματικής εκπαίδευσης και της ένταξης σε εκπαιδευτικά πλαίσια. Μέσω της Μεθοδολογίας ReED που βασίζεται ειδικότερα στην παιδαγωγική του θεάτρου κλόνουν, στοχεύει: στην υποστήριξη των επαγγελματιών στην καθημερινή τους εργασία με πρακτικά εργαλεία και λειτουργικές οδηγίες για τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων· στη συμμετοχή των οικογενειών μέσω ιδεών και εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και στο σπίτι· και στην ενθάρρυνση της συμμετοχής ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας, προωθώντας την ευαισθητοποίηση, μια κοινή γλώσσα και ευκαιρίες για συνεργασία μεταξύ σχολείων, οικογενειών και της τοπικής περιοχής.

Κωδικός έργου: 2024-1-IT02-KA210-SCH-000251002.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ REED.....	4
Το έργο ReED.....	5
Ανάλυση Αναγκών: Από πού ξεκινήσαμε;.....	6
Αφήγηση/τα βήματα του έργου μας.....	14
Η Μεθοδολογία της Σχεσιακής Κωμικής Εκπαίδευσης του Teatro C' Art.....	15
Η Μεθοδολογία ReED.....	21
 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ReED ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ.....	20
Εισαγωγή στη χρήση των συνεδριών στην τάξη.....	21
Οι συνεδρίες.....	23
Οδηγίες για την οργάνωση μιας μικροεκδήλωσης γονικής εμπλοκής.....	24
 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ReED ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ.....	25
Εισαγωγή στα εργαλεία.....	26
 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	30
ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ.....	31
ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ.....	54
ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ.....	58

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ REED

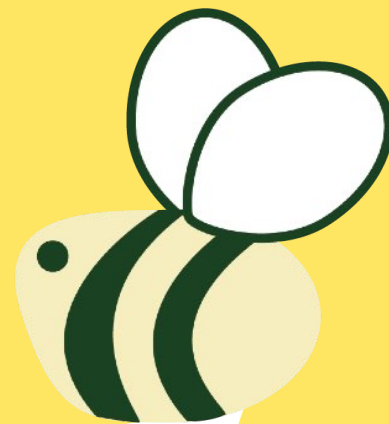
1. Το έργο ReED

Το έργο «Κόκκινες μύτες στην προσχολική εκπαίδευση: καινοτόμες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις για εκπαιδευτικούς (ReED)» είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus που στοχεύει στην ενίσχυση της ποιότητας και της συμπερίληψης στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα, εισάγοντας καινοτόμες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις εμπνευσμένες από την παιδαγωγική των κλόουν.

Στόχος του ReED είναι η δημιουργία μιας μεθοδολογίας που συνδυάζει την εμπειρία της μη τυπικής εκπαίδευσης του καλλιτεχνικού οργανισμού C'ART, με την επίσημη εμπειρογνωμοσύνη εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης από την Ιταλία, τη Γερμανία και την Ελλάδα. Αυτό το έργο υποστηρίζει την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών και τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος στην τάξη. Το ReED επικεντρώνεται στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην προώθηση της ένταξης και του σεβασμού της διαφορετικότητας, καθώς και στην ενεργό συμμετοχή των οικογενειών. Εστιάζει στην ηλικιακή ομάδα 3-6 ετών (ISCED 020) και τα βασικά του αποτελέσματα περιλαμβάνουν ένα συν-δημιουργημένο και δοκιμασμένο εγχειρίδιο μεθοδολογίας, δραστηριότητες και εργαλεία γονικής εμπλοκής, καθώς και ένα τελικό διεθνές συνέδριο για τη διάδοση των αποτελεσμάτων και την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης συνεργασίας σε όλους τους τομείς της προσχολικής εκπαίδευσης και του πολιτισμού.

Το έργο διήρκεσε από τον Οκτώβριο του 2024 έως τον Φεβρουάριο του 2026 και συμμετείχαν το Teatro C'art APS (IT) ως επικεφαλής εταίρος και το Castelfiorentino Comprehensive School (IT), το Pestalozzi Fröbel Haus (DE) και το Akata Makata (EL) ως εταίροι.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ: ΑΠΟ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΑΜΕ;

Το έργο Red Noses in Early Childhood Education: Innovative Educational Approaches for ECEC Teachers and Educators (ReED) σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει κοινές προκλήσεις στα ευρωπαϊκά συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης: την ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας και της ένταξης μέσω καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων και διατομεακής συνεργασίας.

Στην Ιταλία, τη Γερμανία και την Ελλάδα, οι επαγγελματίες της προσχολικής αγωγής και φροντίδας αντιμετώπισαν παρόμοιες δυσκολίες: υπερπλήρεις τάξεις, απουσία εξατομικευμένων και συμπεριληπτικών προσεγγίσεων και αυξανόμενα συναισθηματικά και σχεσιακά προβλήματα μεταξύ των παιδιών μετά την πανδημία. Οι εκπαιδευτικοί υπέστησαν υψηλά επίπεδα άγχους και χρειάζονταν συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, ευκαιρίες για ανταλλαγές και πρακτικά εργαλεία για την ενίσχυση της κοινωνικοσυναισθηματικής εκπαίδευσης.

Πρόσφατα δεδομένα υπογράμμισαν τις επίμονες προκλήσεις κατά την έναρξη του έργου. Η συμμετοχή στην προσχολική αγωγή και φροντίδα για παιδιά ηλικίας 3 ετών και άνω ανήλθε σε 91% στην Ιταλία, 93,1% στη Γερμανία και 68,8% στην Ελλάδα (Eurostat 2023), κάτω από τον στόχο του 96% της ΕΕ για το 2030, με κενά στην ποιότητα, ιδίως για τα μειονεκτούντα παιδιά — το 23,5% των παιδιών κάτω των 6 ετών στην ΕΕ κινδυνεύει από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό. Για τα παιδιά κάτω των 3 ετών, η συμμετοχή στην ΕΕ έφτασε μόνο το 38%, με την Ελλάδα να βρίσκεται κάτω από το 5% σε ορισμένους δείκτες, γεγονός που υποδηλώνει ανεκπλήρωτες ανάγκες. Η έρευνα TALIS 2024 επιβεβαίωσε το άγχος των εκπαιδευτικών από τον διοικητικό φόρτο εργασίας (περίπου 50% στον ΟΟΣΑ), την τήρηση στην τάξη και τις συνεχιζόμενες αλλαγές, ενώ πάνω από τα δύο τρίτα των ευρωπαϊκών χωρών ανέφεραν ελλείψεις βασικών επαγγελματιών. Οι μέγιστες αναλογίες παιδιών-προσωπικού συχνά διπλασιάζονταν από την ηλικία των 2 έως των 4 ετών.

Οι δημόσιες δαπάνες για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είχαν αυξηθεί σε ολόκληρη την ΕΕ από 0,67% του ΑΕΠ (2014) σε 0,71% (2021), ωστόσο οι δαπάνες ανά παιδί σε προσχολικό επίπεδο ήταν ίσες ή και υστερότερες από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις περισσότερες χώρες. Λιγότερα από τα μισά συστήματα απαιτούσαν προσόντα πτυχίου για όλο το βασικό προσωπικό και το ένα τρίτο δεν διέθετε συγκεκριμένο χρόνο συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD) για τους βοηθούς.

Υπό αυτές τις αρχικές συνθήκες, το ReED προώθησε τη συνεργασία μεταξύ πολιτιστικών και εκπαιδευτικών τομέων, εμπλέκοντας οικογένειες, σχολεία και καλλιτέχνες για την προώθηση της ένταξης και της κοινωνικής συνοχής. Η πρωτοβουλία ευθυγραμμίστηκε πλήρως με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ποιότητας για την Προσχολική Αγωγή και την Αρχή 11 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, η οποία δίνει έμφαση στο δικαίωμα των παιδιών σε οικονομικά προσιτή, υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση. Ενσωματώνοντας την εμπειρία στις μη τυπικές τέχνες με τα επίσημα εκπαιδευτικά συστήματα, το ReED συν-δημιούργησε και δοκίμασε με επιτυχία μια μεθοδολογία εμπνευσμένη από κλόουν, ενδυναμώνοντας τους/τις εκπαιδευτικούς, ενισχύοντας τις κοινότητες και δημιουργώντας δίκαια, συναισθηματικά υποστηρικτικά περιβάλλοντα πρώιμης μάθησης σε όλη την Ευρώπη.

Στην αρχική φάση του έργου, οι εταίροι μοιράστηκαν τα κρίσιμα ζητήματα και τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε σχολικού πλαισίου και διεξήγαγαν μια έρευνα, στην οποία συμμετείχαν 78 εκπαιδευτικοί και γονείς, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την κοινωνική και συναισθηματική μάθηση.

2.1 ΙΤΑΛΙΑ

Istituto
Comprensivo di
Castelfiorentino
(IT)

8

Στην Ιταλία, η προσχολική αγωγή και φροντίδα αποτελεί δομικό στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος και χωρίζεται σε δύο τμήματα: εκπαιδευτικές υπηρεσίες για παιδιά ηλικίας 0-3 ετών (παιδικοί σταθμοί και συμπληρωματικές υπηρεσίες, μη υποχρεωτικές) και προσχολική εκπαίδευση για παιδιά ηλικίας 3-6 ετών (πρώτο στάδιο εκπαίδευσης, μη υποχρεωτικό). Το πλαίσιο 0-6 στοχεύει στην παροχή εκπαιδευτικής συνέχειας μεταξύ των δύο τμημάτων μέσω ενός κοινού παιδαγωγικού πλαισίου και εθνικών κατευθυντήριων γραμμών.

Ένας από τους βασικούς στόχους είναι η ανάδειξη του παιχνιδιού ως πηγή μάθησης, ενίσχυσης των διαπροσωπικών σχέσεων και ανακάλυψης. Η συμπερίληψη είναι μια ευρέως αναγνωρισμένη αρχή, αλλά η αποτελεσματικότητά της συχνά εξαρτάται από συγκεκριμένες συνθήκες (διαθέσιμος χώρος, πόροι, σύνθεση τάξης).

Αυτό είναι το πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί το Istituto Comprensivo di Castelfiorentino, ενεργό σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον και προσανατολισμένο στην ιδέα ενός «σχολείου για όλους και για κάθε άτομο», με έμφαση στην κάθε ατομικότητα και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, προωθώντας κοινό έδαφος για την ποικιλομορφία.

Τα κύρια εμπόδια είναι κυρίως διαρθρωτικά: γλωσσικά εμπόδια, έλλειψη χώρου και περιορισμένοι οικονομικοί πόροι. Ο διάλογος σχολείου-οικογένειας θεωρείται ως πλεονέκτημα: η επικοινωνία αξιολογείται ως καλή και οι συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο και τα κοινά εργαστήρια είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά.

Οι μη τυπικές προσεγγίσεις, όπως η παιδαγωγική των κλόουν, θεωρούνται «ρεαλιστικές» επειδή ασχολούνται με την πραγματική ανθρώπινη συμπεριφορά, τα συναισθήματα και την κοινωνική δυναμική αντί να επικεντρώνονται μόνο στην αφηρημένη θεωρία ή την άκαμπτη διδασκαλία.

Η έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου ReED δείχνει ότι οι τρέχουσες πρακτικές δεν επιτυγχάνουν πάντα την αποτελεσματική υποστήριξη όλων των μαθητών και επαναλαμβάνει την ανάγκη για ένα σχολείο που προωθεί ενεργά την ένταξη, σε συνδυασμό με τη συνεχή ανάγκη ενημέρωσης σχετικά με καινοτόμες μεθόδους και εργαλεία για την υπέρβαση των γλωσσικών εμποδίων και την υποστήριξη των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων.

Co-funded by
the European Union

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.

ReED
Red Noses in Early
Childhood Education

2.2 ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στη Γερμανία, η προσχολική αγωγή και φροντίδα, δεν αποτελεί μέρος του σχολικού συστήματος, αλλά εμπίπτει στον τομέα της Πρόνοιας Παιδιών και Νέων (SGB VIII) και περιλαμβάνει υπηρεσίες μέχρι την είσοδο στο δημοτικό σχολείο. Η παροχή διαιρείται σε *Kindertagespflege* και *Kindertageseinrichtungen* με αρμοδιότητες και κανόνες που ορίζονται από τα *Länder* και συχνά εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο. Στο Βερολίνο, οι υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας λειτουργούν στο πλαίσιο του Εκπαιδευτικού Προγράμματος του Βερολίνου για τους Παιδικούς Σταθμούς και την Παιδική Ημερήσια Φροντίδα, το οποίο υιοθετεί μια ευρεία έννοια της ένταξης, η οποία σημαίνει όχι μόνο την αναπηρία, αλλά και όλες τις μορφές ποικιλομορφίας που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές και ζωτικές ευκαιρίες και εκτιμά τη συμμετοχή και τη συναπόφαση.

Το Pestalozzi-Fröbel-Haus αποτελεί μέρος αυτού του συστήματος, όπου οι γονείς θεωρούνται βασικοί εκπαιδευτικοί εταίροι και η εκπαίδευση θεωρείται μια ενεργή, κοινωνική και «ευχάριστη» διαδικασία, στην οποία η συναισθηματική και κοινωνική μάθηση είναι απαραίτητη ακόμη και όταν δεν ορίζεται ρητά ως Κοινωνικοσυναισθηματική Μάθηση. Η έρευνα σε εκπαιδευτικούς και γονείς υπογραμμίζει ότι τα κύρια κρίσιμα ζητήματα αφορούν κυρίως τους περιορισμούς σε ανθρώπινους και διαρθρωτικούς πόρους. Η έλλειψη υποστήριξης από τις οικογένειες δεν αναδεικνύεται ως σημαντικό πρόβλημα. Οι πρακτικές συνεργασίας με τους γονείς είναι ευρέως διαδεδομένες, αλλά δεν θεωρούνται όλες εξίσου αποτελεσματικές.

Η κοινωνικοσυναισθηματική μάθηση είναι γνωστή στους περισσότερους επαγγελματίες και θεωρείται ομόφωνα απαραίτητη για την επιτυχή μάθηση. Ταυτόχρονα, υπάρχει ανάγκη για απλές, καθημερινές, χαμηλού επιπέδου μεθόδους που μπορούν να εφαρμοστούν σε ρεαλιστικές συνθήκες, καθώς και περαιτέρω εκπαίδευση για την ενίσχυση των σχεσιακών και συμπεριληπτικών δεξιοτήτων.

2.3 ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, η προσχολική αγωγή και φροντίδα (ΠΕΦ) είναι οργανωμένη σε δύο συστήματα: παροχή υπηρεσιών για παιδιά 0-4 ετών, όπως βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς αρμοδιότητας κυρίως των Δήμων του Υπουργείου Εσωτερικών, τα οποία είναι περισσότερο προσανατολισμένα στη φροντίδα και συχνά δεν διαθέτουν ενιαίες εθνικές εκπαιδευτικές κατευθυντήριες γραμμές, και προσχολική εκπαίδευση για παιδιά 4-6 ετών, η οποία είναι υποχρεωτική σε εθνικό επίπεδο. Η ένταξη και η γονική εμπλοκή αναγνωρίζονται ως κρίσιμα ζητήματα, αλλά η εφαρμογή της είναι άνιση και επηρεάζεται έντονα από τους πόρους, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε εξειδικευμένη υποστήριξη.

Ο Έλληνας εταίρος Άκατα Μάκατα είναι ένας παιδικός σταθμός και νηπιαγωγείο στη Λάρισα. Διεξήχθη εθνική αξιολόγηση αναγκών, συλλέγοντας απόψεις τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από γονείς/κηδεμόνες. Η έρευνα, στην οποία συμμετείχαν 40 συμμετέχοντες, αποκάλυψε μια κοινή αναγνώριση της ύψιστης σημασίας της κοινωνικής και συναισθηματικής εκπαίδευσης.

Οι εθνικές τάσεις αποκαλύπτουν μια διπλή κατεύθυνση: από τη μία πλευρά, την προώθηση πολιτικών συμπερίληψης που ευθυγραμμίζονται με τις οδηγίες της ΕΕ· από την άλλη, διαρθρωτικά και πολιτισμικά εμπόδια που δυσχεραίνουν την πλήρη εφαρμογή τους. Σε αυτά περιλαμβάνονται η ανεπαρκής χρηματοδότηση και υποστήριξη για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα κενά στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η ασυνεπής στήριξη των οικογενειών από διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα.

Η έρευνα δείχνει μια κοινή αναγνώριση της σημασίας της ένταξης και της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης (ΚΣΜ), μαζί με μια ισχυρή ζήτηση για εκπαίδευση για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της ΚΣΜ στην εκπαιδευτική πρακτική. Τα επαναλαμβανόμενα εμπόδια περιλαμβάνουν την έλλειψη πόρων και χρόνου, την εξειδικευμένη υποστήριξη, που δεν είναι πάντα διαθέσιμη, και τις δυσκολίες στη συστηματικοποίηση των συμπεριληπτικών πρακτικών στην καθημερινή ζωή. Η παραγωγή προσβάσιμου υλικού που απευθύνεται στους γονείς, προσδιορίζεται ως προτεραιότητα, προκειμένου να μειωθεί το χάσμα και να υποστηριχθούν οι οικογένειες στο σπίτι. Τέλος, συνιστάται μια προσέγγιση χαμηλών πόρων, η οποία μπορεί να ενσωματωθεί στις ρουτίνες και να δημιουργηθεί από κοινού με εκπαιδευτικούς και γονείς μέσω δοκιμών και ανατροφοδότησης, ενισχύοντας τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας για βιώσιμο αντίκτυπο.

3. ΑΦΗΓΗΣΗ / ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΑΣ

- Το έργο ReED ξεκίνησε από την ανάγκη μας να εντοπίσουμε τις υπάρχουσες πρακτικές στα συμμετέχοντα σχολεία, οι οποίες εμπλέκουν ενεργά τους γονείς και τις οικογένειες στη σχολική ζωή και ανταλλάσσουν καλές πρακτικές μέσω της ανταλλαγής, της διατομεακής αλληλεπίδρασης και της διεθνούς σύγκρισης. Βασιζόμενοι σε αυτή τη ισχυρή βάση, οι εταίροι εντόπισαν την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της κοινωνικοσυναισθηματικής μάθησης και ένταξης μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων που βασίζονται στις τέχνες, προκειμένου να προωθηθεί η ένταξη και ο σεβασμός της διαφορετικότητας. Αυτή η ανάγκη ανταποκρίθηκε στον στόχο του έργου για την ενίσχυση της επαγγελματικής ανάπτυξης του προσωπικού της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και τη δημιουργία μιας ευκαιρίας για διεθνή συνεργασία μεταξύ των εταίρων, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για μελλοντικά έργα που θα περιλαμβάνουν ευρύτερα δίκτυα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Αυτή η ανάγκη μας οδήγησε στη Δραστηριότητα Μάθησης, Διδασκαλίας και Κατάρτισης ReED (LTTA), η οποία πραγματοποιήθηκε στο Castelfiorentino της Ιταλίας. Κατά τη διάρκεια αυτής της εκπαίδευσης, ο πολιτιστικός εταίρος C'ART εισήγαγε τους εκπαιδευτικούς προσχολικής στη Μεθοδολογία της Κωμικής Σχεσιακής Εκπαίδευσης, την παιδαγωγική των κλόουν και τις πρακτικές σωματικού θεάτρου, αξιοποιώντας τη μακροχρόνια εμπειρία τους σε εκπαιδευτικά πλαίσια. Μέσω πρακτικών εργαστηρίων, ομαδικής εργασίας και αναστοχασμού, οι συμμετέχοντες/ουσες διερεύνησαν πώς αυτές οι πρακτικές θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στην προσχολική εκπαίδευση. Μαζί, επαγγελματίες των τεχνών και εκπαιδευτικοί αντάλλαξαν ιδέες και συνδημιούργησαν μια σειρά εκπαιδευτικών συνεδριών, οι οποίες έθεσαν τα θεμέλια αυτού που αργότερα θα γινόταν η μεθοδολογία ReED.

3. ΑΦΗΓΗΣΗ / ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΑΣ

ReED LTTA στο Castelfiorentino, Ιταλία.

Δραστηριότητα Μάθησης, Διδασκαλίας και Κατάρτισης

Κωμική - Σχεσιακή Εκπαίδευση

Παιδαγωγική κλόουν

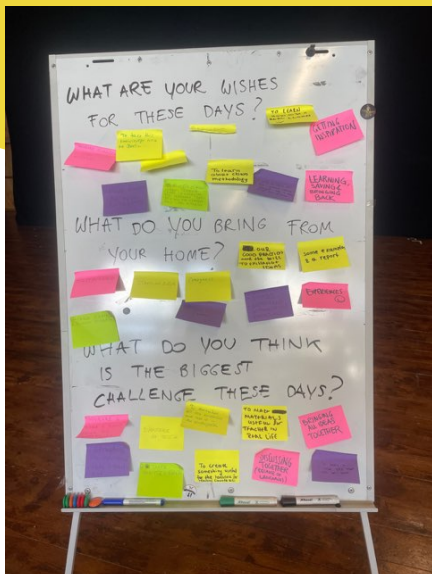
Εκπαιδευτικά πλαίσια

Πρακτικές σωματικού θεάτρου

3. ΑΦΗΓΗΣΗ / ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΑΣ

- Μετά την Δραστηριότητα Μάθησης, Διδασκαλίας και Κατάρτισης, οι εταίροι συνέχισαν τη συνεργασία τους μέσω εικονικών συναντήσεων, όπου ανέπτυξαν από κοινού το πρώτο προσχέδιο του εγχειριδίου ReED, μεταφράζοντας τις ιδέες που δημιουργήθηκαν στο Castelfiorentino σε μια δομημένη και εύχρηστη μεθοδολογία.
- Το προσχέδιο της μεθοδολογίας ReED δοκιμάστηκε σε σχολικές τάξεις σε όλες τις χώρες-εταίρους (Γερμανία, Ελλάδα και Ιταλία). Οι εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν τις προτεινόμενες συνεδρίες με τους μαθητές τους, καθοδηγούμενοι και υποστηριζόμενοι από την ομάδα του έργου και υπό την εποπτεία των επαγγελματιών του χώρου της τέχνης. Η φάση της δοκιμής καταγράφηκε από όλους τους εταίρους και τα αποτελέσματα συλλέχθηκαν σε μια κοινή αναφορά, παρέχοντας ανατροφοδότηση για περαιτέρω ανατροφοδότηση και βελτίωση. Ταυτόχρονα, οι εταίροι συνδημιούργησαν εργαλεία, παιχνίδια και δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν ειδικά για τη γονική εμπλοκή, αναγνωρίζοντας τις οικογένειες ως βασικούς παράγοντες στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών.

Αυτά τα εργαλεία εφαρμόστηκαν στη συνέχεια στην πράξη μέσω μικρής κλίμακας μικρο-εκδηλώσεων γονικής συμμετοχής. Η πρώτη διοργανώθηκε στη Γερμανία, όπου προσκλήθηκαν οικογένειες να συμμετάσχουν και εκπαιδευτές από το Teatro C'art, δημιουργώντας μια χαρούμενη και συμπεριληπτική ατμόσφαιρα. Βασιζόμενοι σε αυτή την εμπειρία, παρόμοιες μικρο-εκδηλώσεις υλοποιήθηκαν στη συνέχεια στην Ιταλία και την Ελλάδα, προσαρμόζοντας τη μορφή στα τοπικά σχολικά πλαίσια, διατηρώντας παράλληλα τις βασικές αρχές του ReED.

Τέλος, η κοινοπραξία επικεντρώθηκε στην ενοποίηση και την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου. Αυτό περιελάμβανε συνεχείς δραστηριότητες επικοινωνίας και διάδοσης, την οριστικοποίηση του εγχειριδίου ReED και τη διοργάνωση ενός τελικού μικτού συνεδρίου διάδοσης, ανοιχτού σε τοπικούς και διεθνείς φορείς. Μέσω αυτών των δράσεων, το ReED διασφάλισε ότι η καινοτόμος μεθοδολογία, τα εργαλεία και οι εμπειρίες του προσέγγισαν ένα ευρύτερο ευρωπαϊκό κοινό και έθεσε τις βάσεις για μελλοντική συνεργασία μεταξύ της προσχολικής εκπαίδευσης και των πολιτιστικών τομέων.

4. Η ΚΩΜΙΚΗ-ΣΧΕΣΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΑΤΡΟ C'ART

Η Μεθοδολογία ReED προέρχεται από τη μεθοδολογία Comic Educational (Κωμική εκπαίδευση) που επινοήθηκε από τον Βραζιλιάνο κλόουν και Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Teatro C'art, André Casaca, με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί του έργου έλαβαν εκπαίδευση στο πλαίσιο της Δραστηριότητας Μάθησης, Διδασκαλίας και Κατάρτισης - LTTA του έργου.

Η Μεθοδολογία Comico Relazionale επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της ατομικής ταυτότητας και των σχέσεων και χρησιμοποιείται σε εκπαιδευτικά μαθήματα σε όλη την Εταιρεία, σε όλους τους καλλιτεχνικούς, κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς τομείς. Εφαρμόζεται σε ιταλικά σχολεία και ολοκληρωμένα ιδρύματα για πάνω από είκοσι χρόνια και έχει εμπλέξει περισσότερα από 30.000 παιδιά και νέους και έχει συμβάλει στην εκπαίδευση χιλιάδων εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών. Είναι μια μέθοδος που εστιάζει στην ατομική ποικιλομορφία, εργάζεται για την ανάπτυξη της ατομικής ταυτότητας και των διαπροσωπικών σχέσεων, πιστεύοντας ότι αυτά αποτελούν επικοδομητικά στοιχεία μιας παιδαγωγικής που στοχεύει στην ενίσχυση της αναζήτησης νοήματος στις δραστηριότητες που προτείνουν οι εκπαιδευτικοί.

Είναι επομένως μια μέθοδος που αλλάζει την εκπαιδευτική προσέγγιση και προωθεί μια μεθοδολογία που εστιάζει στο παιδί, τις επιθυμίες, τα κίνητρά του και την προσωπική του ανάπτυξη. Η επιλογή μη λεκτικής γλώσσας κατά το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητας διεγείρει την εργασία σε επίπεδο αισθήσεων, όπου τα συναισθήματα αντιμετωπίζονται πάντα με ανάλαφρο τρόπο, ανοίγοντας έτσι ένα παράθυρο εμπιστοσύνης στο ομαδικό παιχνίδι και δημιουργώντας κατανόηση και εμπιστοσύνη μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικών, με αποτέλεσμα την εξάλειψη της κρίσης και του φόβου της έκθεσης του εαυτού τόσο συναισθηματικά όσο και ορθολογικά. Η μάσκα κλόουν, «Η Κόκκινη Μύτη», λόγω του μικρού της μεγέθους, είναι μια μάσκα που αποκαλύπτει αντί να κρύβει αυτό που ουσιαστικά είναι ο κάθε μαθητής/τρια: ο κλόουν αντιπροσωπεύει την ενστικτώδη πλευρά μας, τη «φυσική αφέλεια» που κάθε άτομο εκφράζει ασυνείδητα.

Στο σχολείο, η συνειδητή χρήση της «αφέλειας» από τους εκπαιδευτικούς διεγείρει το ενδιαφέρον και την νοημοσύνη των μαθητών, αποτελώντας ένα κανάλι που επιτρέπει την επίτευξη συμβιβασμού μεταξύ του τυπικού και του άτυπου τρόπου μάθησης.

4. Η ΚΩΜΙΚΗ-ΣΧΕΣΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΑΤΡΟ C'ART

Ο/η δάσκαλος/α διατηρεί την εξουσία του, αλλά αλλάζει τη «συχνότητα» της εκπαιδευτικής σχέσης, βασίζοντάς την στην οριζοντιότητα, την ισότητα, τα χαμόγελα και τη συμμετοχή. Ο κλόουν δεν μιμείται τα παιδιά: ανακτά την αφέλειά του παραμένοντας ενήλικας και, ως εκ τούτου, δεν «προσποιείται», αλλά παίζει μαζί τους, ταυτιζόμενος μαζί τους και δημιουργώντας κοινό έδαφος.

Μέσω του κλόουν, ο/η δάσκαλος/α καθιερώνει το παιχνίδι και το χιούμορ ως σχεσιακό και μαθησιακό εργαλείο, παρακινώντας συνεχώς τους/τις μαθητές/τριες να μαθαίνουν με ευχαρίστηση, ελευθερία και ενδιαφέρον, διατηρώντας παράλληλα την επίγνωση ότι το χιούμορ στο εκπαιδευτικό περιβάλλον δεν μειώνει την προσοχή ή την αυθεντία.

Στο σχολείο, που νοείται ως «χώρος φυσικής μάθησης» σε σχεσιακό επίπεδο, είναι απαραίτητο το περιεχόμενο που μεταφέρεται στους/στις μαθητές/τριες να είναι αποτέλεσμα μιας άμεσης και ειλικρινούς σχέσης, καθώς οι συνομιλητές/τριες (ενήλικες και παιδιά) είναι άτομα που πρέπει να σχετίζονται και να συνυπάρχουν μέσα στο σχολείο. Σε αυτό το πλαίσιο, ο κλόουν εργάζεται πάνω στην οριζόντια προσέγγιση, την ακρόαση και την αποδοχή των άλλων. Αυτά τα στοιχεία προάγουν την γνήσια ανταλλαγή, καθώς και ενισχύουν τη διαδικασία γνωστικής ανάπτυξης.

Ο κλόουν ενεργεί ανόητα επειδή είναι έκπληκτος, και όχι επειδή του λείπει η νοημοσύνη. Αντίθετα, η ανακάλυψη της φιγούρας του κλόουν από τα παιδιά είναι ότι ένα ανόητο ον γίνεται συναρπαστικό, επειδή η νοημοσύνη του γίνεται δημιουργικότητα, και η άγνοια, η σύγχυση ή τα λάθη του γίνονται κωμικά εύστοχα, κάτι που τον διεγείρει έμμεσα διανοητικά. Ο κλόουν, επομένως, προτείνει μια στοιχειώδη γλώσσα, προσιτή σε όλους, μια γλώσσα σώματος και συναισθημάτων όπου η λογική και οι λέξεις έχουν μεγάλη σημασία και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο πρέπει να χρησιμοποιούνται με μέτρο.

Πριν από λίγα χρόνια, σε ένα νηπιαγωγείο στο Μπόργκο Σαν Λορέντζο (Φλωρεντία, Ιταλία), στο τέλος ενός μαθήματος στο οποίο είχε γίνει κλόουν, ένα πεντάχρονο αγόρι είπε: «Συνειδητοποίησα ότι η κόκκινη μύτη συγκρατεί τις λέξεις». Με αυτή την πρόταση, εξέφρασε μια φυσικά ανεπτυγμένη διορατικότητα: στην κλόουν, το αστείο και αδέξιο σώμα μπορεί να επικοινωνεί αποτελεσματικά ακόμη και χωρίς να μιλάει. Αυτή η παρατήρηση οδήγησε στην αναγνώριση ότι οι λέξεις δεν είναι περιττές, αλλά είναι σημαντικό να τις συγκρατούμε και να τις χρησιμοποιούμε με φειδώ, γιατί έτσι αποκτούν αξία και αποκτούν πραγματικά νόημα.

5. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ REED

Η Μεθοδολογία ReED είναι μια καινοτόμος εκπαιδευτική προσέγγιση που συνδέει την ενασχόληση με τον κλόουν, το παιχνίδι και τη μάθηση που βασίζεται στο σώμα για να υποστηρίξει την ένταξη, την ενσυναίσθηση και τη συναισθηματική ανάπτυξη στην προσχολική εκπαίδευση. Αναπτύχθηκε στο πλαίσιο μιας συνεργασίας Erasmus+ μεταξύ ευρωπαϊκών οργανισμών, το ReED επιδιώκει να επαναφέρει στην εκπαίδευση την ανθρώπινη διάστασή της, όπου η μάθηση είναι μια κοινή, χαρούμενη και σχεσιακή εμπειρία. Επαναπροσδιορίζει την τάξη ως έναν χώρο κοινής ανθρώπινης συνάντησης, όπου εκπαιδευτικοί και παιδιά συνδέονται μέσα από την παρουσία, την περιέργεια και τη χαρά, και όχι μόνο μέσω της τυπικής διδασκαλίας.

Το ReED εμπνέεται από τη Μεθοδολογία της Κωμικής-Σχεσιακής Εκπαίδευσης του Teatro C'Art, η οποία χρησιμοποιεί σωματικό θέατρο και παιδαγωγική του θεάτρου κλόουν, για να ενεργοποιήσει τη συναισθηματική επίγνωση και σύνδεση. Αυτή η προσέγγιση λειτουργεί πέρα από τα λεκτικά εμπόδια: είναι προσβάσιμη σε όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρίες ή διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο, δουλεύοντας άμεσα με τις παγκόσμιες γλώσσες του σώματος - κίνηση, ρυθμό, χειρονομία και γέλιο - για να ενισχύσει τη συναισθηματική επίγνωση, τη σύνδεση της ομάδας και τις κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες.

Η μεθοδολογία ReED ακολουθεί μια σαφή αλλά ευέλικτη δομή σχεδιασμένη για μικρές ομάδες, εξασφαλίζοντας συναισθηματική ασφάλεια και συμπεριληπτική συμμετοχή και χτίζεται γύρω από τρεις θεμελιώδεις αρχές:

- **Σώμα και παιχνίδι ως εκπαιδευτικές γλώσσες** – Η κίνηση, ο ρυθμός και το κοινό γέλιο δημιουργούν σύνδεση πριν χρειαστούν οι λέξεις.
- **Εμπιστοσύνη στη διαδικασία** – Ελευθερία πειραματισμού χωρίς πίεση απόδοσης, καλωσορίζοντας το απροσδόκητο.
- **Στοχαστική παρατήρηση** – Οι εκπαιδευτικοί διευκολύνουν ως μάρτυρες, όχι ως κριτές, παρατηρώντας και αναδύοντας τη φυσική μάθηση.

Ο/η εκπαιδευτικός ενσαρκώνει τις ιδιότητες του κλόουν: ευαλωτότητα, ενεργητική ακρόαση και περιέργεια για τα λάθη. Η κόκκινη μύτη χρησιμεύει ως ένα απλό σύμβολο ατέλειας και ανοιχτότητας, προσκαλώντας όλους να εισέλθουν σε έναν παιχνιδιάρικο χώρο όπου οι ρόλοι αναστέλλονται και η ανθρωπότητα συνδέεται.

5. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ReED

Βασικές Εκπαιδευτικές Αρχές

Από την πράξη, επτά αλληλένδετες αρχές καθορίζουν την προσέγγιση του ReED:

- 1. Το σώμα ως γλώσσα συμπερίληψης.** Οι χειρονομίες, η μίμηση και ο ρυθμός χτίζουν την αίσθηση του ανήκειν καθολικά, προσβάσιμη ανεξάρτητα από γλώσσα, πολιτισμό ή ικανότητα.
- 2. Το χιούμορ ως γέφυρα προς τη μάθηση.** Το γέλιο διαλύει την ένταση, καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και μετατρέπει την απογοήτευση σε συνεργασία — μια μορφή συναισθηματικής νοημοσύνης.
- 3. Εμπιστοσύνη στη διαδικασία.** Η απελευθέρωση από τον άκαμπτο έλεγχο επιτρέπει στη δημιουργικότητα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη να ανθίσουν στη ροή των σχέσεων.
- 4. Το λάθος ως πόρος.** Τα λάθη γίνονται ανακαλύψεις. Το γέλιο στις πτώσεις ενισχύει την ανθεκτικότητα και το συλλογικό θάρρος.
- 5. Αμοιβαία ακρόαση.** Ο καθρέφτης των συναισθημάτων μέσω του σώματος και των χειρονομιών διδάσκει την ενσυναίσθηση ως βιωματική εμπειρία.
- 6. Ευέλικτη συμπερίληψη.** Η συμμετοχή προσαρμόζεται στο επίπεδο άνεσης του κάθε ατόμου — ενεργή, παρατηρητική ή συμβολική — αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας κάθε μορφή παρουσίας.
- 7. Φροντίδα και τρυφερότητα.** Οι απαλές πράξεις υποστήριξης (βοήθεια σε έναν «λυπημένο κλόουν») κάνουν την ενσυναίσθηση παιχνιδιάρικη και αμοιβαία.

Η χαρά συνυφαίνεται με όλα τα στοιχεία, ευθυγραμμίζοντας το συναίσθημα με τη γνωστική λειτουργία: τα χαρούμενα παιδιά συμμετέχουν πιο βαθιά και η ευχαρίστηση των εκπαιδευτικών ενισχύει τη σύνδεση της ομάδας.

Το ReED προσφέρει συγκεκριμένες δραστηριότητες και εργαλεία που δημιουργούνται από κοινού από εκπαιδευτικούς, οι οποίες μπορούν να ενσωματωθούν εύκολα στην καθημερινή ρουτίνα, απαιτούν ελάχιστους πόρους και δίνουν έμφαση στην προσαρμογή χαμηλής πίεσης στις ανάγκες της ομάδας. Η μεθοδολογία υποστηρίζει τη συμμετοχή της οικογένειας παρέχοντας προσβάσιμο παράρτημα στο σπίτι, ενισχύοντας τους δεσμούς σχολείου-κοινότητας.

Η μεθοδολογία ReED δεν αποτελεί απλώς ένα σύνολο δραστηριοτήτων, αλλά μια παιδαγωγική της παρουσίας, όπου οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν ως κλόουν και τα παιδιά αναδεικνύονται πρωταγωνιστές μιας σχεσιακής ανακάλυψης. Συνδυάζοντας σώμα, χιούμορ και ενσυναίσθηση, δημιουργεί τάξεις όπου η ποικιλομορφία ευδοκιμεί, τα συναισθήματα ακμάζουν και η μάθηση τιμά την ατέλεια. Στα ποικιλόμορφα σχολεία της Ευρώπης, το ReED προσκαλεί σε μια επιστροφή στην καρδιά της εκπαίδευσης: περιέργεια, σύνδεση και γέλιο μαζί.

5. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ReED

Βασικές Εκπαιδευτικές Αρχές

01 Το σώμα ως γλώσσα ένταξης

- Οι χειρονομίες, η μίμηση και ο ρυθμός χτίζουν το αίσθημα του ανήκειν καθολικά, προσβάσιμο ανεξάρτητα από γλώσσα, πολιτισμό ή ικανότητα.

05 Αμοιβαία ακρόαση

- Ο καθρέφτης των συναισθημάτων μέσα από το σώμα και τις χειρονομίες διδάσκει την ενσυναίσθηση ως βιωματική εμπειρία.

02 Το χιούμορ ως γέφυρα προς τη μάθηση

- Το γέλιο διαλύει την ένταση, καλλιεργεί την ενσυναίσθηση και μετατρέπει την απογοήτευση σε συνεργασία — μια μορφή συναισθηματικής νοημοσύνης.

06 Ευέλικτη συμπερίληψη

- Η συμμετοχή προσαρμόζεται στο επίπεδο άνεσης του κάθε ατόμου — ενεργή, παρατηρητική ή συμβολική — αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας κάθε μορφή παρουσίας.

03 Εμπιστοσύνη στη διαδικασία

- Η απελευθέρωση από τον άκαμπτο έλεγχο επιτρέπει στη δημιουργικότητα και την αμοιβαία εμπιστοσύνη να ανθίσουν στη ροή των σχέσεων.

07 Φροντίδα και τρυφερότητα

- Οι απαλές πράξεις υποστήριξης (βοήθεια σε έναν «λυπημένο κλόουν») κάνουν την ενσυναίσθηση παιχνιδιάρικη και αμοιβαία.

04 Το λάθος ως πόρος

- Τα λάθη γίνονται ανακαλύψεις. Το γέλιο στις πτώσεις ενισχύει την ανθεκτικότητα και το συλλογικό θάρρος.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ReED ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ (συνεδρίες)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Οι συνεδρίες στην τάξη είναι δομημένες αλλά ευέλικτες μαθησιακές εμπειρίες σχεδιασμένες να υποστηρίζουν την ολιστική ανάπτυξη των παιδιών μέσω της ενεργού συμμετοχής, του παιχνιδιού και του στοχασμού. Στο έργο ReED – Red Noses in Early Childhood Education, οι συνεδρίες στην τάξη χρησιμοποιούνται ως μεθοδολογικό πλαίσιο για την εισαγωγή καινοτόμων, συμπεριληπτικών και παιδοκεντρικών πρακτικών εμπνευσμένων από τον κλόουν, την κίνηση και τη μη λεκτική επικοινωνία.

Αυτές οι συνεδρίες δεν είναι παραδοσιακά μαθήματα. Αντίθετα, είναι στιγμές βιωματικής μάθησης όπου τα παιδιά μαθαίνουν κάνοντας, νιώθοντας, παρατηρώντας και αλληλεπιδρώντας με άλλους. Κάθε συνεδρία έχει σχεδιαστεί προσεκτικά για να δημιουργήσει ένα ασφαλές, παιχνιδιάρικο και συμπεριληπτικό περιβάλλον, επιτρέποντας σε κάθε παιδί —ανεξάρτητα από το γλωσσικό επίπεδο, την ικανότητα, την ιδιοσυγκρασία ή το υπόβαθρό του— να συμμετέχει ουσιαστικά.

Σκοπός των Συνεδριών στην Τάξη

Οι συνεδρίες στην τάξη στοχεύουν να:

- Ενθαρρύνετε την ένταξη και το αίσθημα του ανήκειν μέσα από κοινές εμπειρίες βασισμένες στο παιχνίδι
- Υποστηρίξετε την επίγνωση του σώματος, τη συναισθηματική έκφραση και την αυτοπεποίθηση
- Ενθαρρύνετε την κοινωνική αλληλεπίδραση, τη συνεργασία και την ενσυναίσθηση
- Προωθήσετε τη μη λεκτικής επικοινωνίας ως ισότιμη και προσβάσιμη γλώσσα για όλα τα παιδιά
- Ενισχύστε την ικανότητα των παιδιών να αντιμετωπίζουν προκλήσεις, να προσαρμόζονται και να αναπτύσσουν ανθεκτικότητα

Πώς χρησιμοποιούνται οι συνεδρίες

Κάθε συνεδρία στην τάξη ακολουθεί μια σαφή αλλά προσαρμόσιμη δομή:

- μια φιλόξενη εισαγωγή για να θέσει έναν παιχνιδιάρικο και γεμάτο εμπιστοσύνη τόνο
- μια ακολουθία δραστηριοτήτων που συνδυάζουν κίνηση, φαντασία και παιχνίδι εμπνευσμένες από κλόουν
- στιγμές ηρεμίας και περισυλλογής για να βοηθήσουν τα παιδιά να επεξεργαστούν τις εμπειρίες τους
- ενώ ορισμένες δραστηριότητες φαίνεται να είναι καθορισμένες για να διασφαλιστεί η μεθοδολογική συνέπεια, οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόζουν τη ροή, τον χρόνο και την ένταση της συνεδρίας ανάλογα με τις ανάγκες, τη διάθεση και τη δυναμική της ομάδας εκείνη την ημέρα.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Ο Ρόλος του/της Εκπαιδευτικού

Ο/η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο του/της συντονιστή/τριας και του/της παιχνιδιάρικου/ης οδηγού, χρησιμοποιώντας συχνά στοιχεία κλόουν (όπως η υπερβολή, η περιέργεια ή η ήπια σύγχυση) για να μειώσει την πίεση απόδοσης και να προσκαλέσει τη συμμετοχή. Η έμφαση δεν δίνεται στην επίτευξη ενός «σωστού» αποτελέσματος, αλλά στα εξής:

- εκτίμηση κάθε μορφής έκφρασης
- παρατήρηση της αντίρασης των παιδιών
- προσαρμογή δραστηριοτήτων για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας και της συναισθηματικής ασφάλειας

Παρατήρηση, Στοχασμός και Παρακολούθηση

Κάθε συνεδρία περιλαμβάνει εργαλεία για τεκμηρίωση και αναστοχασμό, όπως:

- ημερολόγια εκπαιδευτικών
- φύλλα παρακολούθησης δραστηριότητας
- φωτογραφίες, βίντεο, σχέδια ή φωνητικά σχόλια

Αυτά τα στοιχεία υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς στον αναστοχασμό της πρακτικής τους, στην κατανόηση των αντιδράσεων των παιδιών και στην παρακολούθηση του αντίκτυπου της μεθοδολογίας με την πάροδο του χρόνου.

Συνοπτικά

Οι συνεδρίες στην τάξη χρησιμεύουν ως ένας πρακτικός και στοχαστικός χώρος όπου το παιχνίδι γίνεται ένα ισχυρό εκπαιδευτικό εργαλείο. Μέσα από την ενασχόληση με τον κλόουν, την κίνηση και την κοινή φαντασία, τα παιδιά καλούνται να εξερευνήσουν τον εαυτό τους και τους άλλους — μαθαίνοντας ότι η ποικιλομορφία, τα λάθη, τα συναισθήματα και η συνεργασία είναι όλα απαραίτητα μέρη της κοινής ανάπτυξης.

2. ΟΙ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ

Οι συνεδρίες μεθοδολογίας ReED είναι αποτέλεσμα δοκιμών στην τάξη που πραγματοποιήθηκαν από Ιταλούς, Γερμανούς και Έλληνες εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του έργου. Κάθε συνεδρία περιλαμβάνεται στο παράρτημα αυτού του εγχειριδίου, ώστε κάθε εκπαιδευτικός να μπορεί να τα κατεβάσει και να τα χρησιμοποιήσει ως οδηγό ή έμπνευση για τη δική του εργασία στην τάξη. Παρακάτω ακολουθεί μια σύντομη περίληψη των συνεδριών - μαθημάτων για να επεξηγηθούν τα θέματα που καλύπτουν:

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1 – «Η ΑΣΤΕΙΑ ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΣΩΜΑΤΩΝ!»

Θέμα: επίγνωση και συμπερίληψη του σώματος

Λέξεις-κλειδιά: κίνηση, εμπιστοσύνη, χαρά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 2 – «Η ΑΟΡΑΤΗ ΚΛΩΣΤΗ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ»

Θέμα: ενσυναίσθηση και μη λεκτική σύνδεση

Λέξεις-κλειδιά: ενσυναίσθηση, εμπιστοσύνη, σύνδεση → Η σιωπηλή ακρόαση ως βάση της σχέσης.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 3 – «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ – ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΣΑΣ»

Θέμα: συναισθηματική αγωγή και αυτοέκφραση

Λέξεις-κλειδιά: συναισθήματα, ρύθμιση, αυτοπεποίθηση, αυτοέκφραση

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 4 – «ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΔΙΑ»

Θέμα: ανθεκτικότητα, χιούμορ και συνεργασία

Λέξεις-κλειδιά: ανθεκτικότητα, δημιουργικότητα, χιούμορ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 5 – «ΚΑΘΙΣΕ, ΟΧΙ ΕΣΥ ΚΑΘΙΣΕ!»

Θέμα: αμοιβαία φροντίδα και εμπιστοσύνη

Λέξεις-κλειδιά: φροντίδα, ενσυναίσθηση, εμπιστοσύνη

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 6 – «Η ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΚΛΟΟΥΝ»

Θέμα: ομαδική συνεργασία και εορτασμός

Λέξεις-κλειδιά: συνεργασία, εμπιστοσύνη, εορτασμός

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 7 – «ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ. Ο ΚΛΟΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ»

Θέμα: αποδοχή του λάθους και ελευθερία έκφρασης

Λέξεις-κλειδιά: συμπερίληψη, αυτοαποδοχή, συμπόνια

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 8 – «ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ»

Θέμα: εορτασμός και επίγνωση

Λέξεις-κλειδιά: εορτασμός, αίσθηση του ανήκειν, ευγνωμοσύνη

3. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Οι οδηγίες για τη διοργάνωση μιας μικροεκδήλωσης για τη γονική εμπλοκή βασίζονται στην εμπειρία του έργου ReED σχετικά με τη γονική εμπλοκή σε περιβάλλοντα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας: οι εταίροι σχεδίασαν από κοινού μορφές και δραστηριότητες, συγκρίνοντας ανάγκες και πρακτικές σε διαφορετικά πλαίσια. Η διαδικασία ξεκίνησε με μια πιλοτική μικροεκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο συνεργαζόμενο σχολείο Pestalozzi Frobel Haus στο Βερολίνο, η οποία επέτρεψε να δοκιμαστούν η δομή, ο χρόνος και το επίπεδο προσβασιμότητας για οικογένειες και παιδιά. Με βάση αυτή την εμπειρία, πραγματοποιήθηκαν στη συνέχεια τρεις άλλες μικροεκδηλώσεις στα σχολεία των εταίρων, προσαρμόζοντάς τα στο αντίστοιχο κοινό και στα αντίστοιχα πλαίσιά τους. Η κοινή ανάλυση των αποτελεσμάτων οδήγησε στη σύνταξη αυτών των οδηγιών, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί ώστε να μπορούν να αναπαραχθούν και να προσαρμοστούν εύκολα στις ανάγκες των σχολείων, των οικογενειών και της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Στην περίπτωση μας, κατά τη διάρκεια των μικροεκδηλώσεων, παρουσιάστηκαν επίσης εργαλεία για γονείς με τίτλο «Σχολείο Κλόουν για το σπίτι»: συγκεκριμένα, ένα ζάρι που προσφέρει γρήγορες ιδέες για ασκήσεις αυτοσχεδιασμού κλόουν (συναισθήματα, κινήσεις, σχέσεις, μικρές μη λεκτικές «προκλήσεις») και μια τράπουλα με παιχνίδια κλόουν για να παίξουν ως οικογένεια, σχεδιασμένα να ενθαρρύνουν την ακρόαση, τη συντροφικότητα και τον συναισθηματικό διάλογο μέσα από σύντομες, επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες. Οι συμμετέχοντες/ουσες δοκίμασαν τα εργαλεία ζωντανά και τους έδειξαν πώς να τα χρησιμοποιούν βήμα προς βήμα, ώστε να μπορούν εύκολα να τα αναπαράγουν στο σπίτι. Τα έτοιμα προς χρήση εργαλεία είναι διαθέσιμα στο Παράρτημα. Εναλλακτικά, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν ως μοντέλο και να εφεύρουν νέα εργαλεία προσαρμοσμένα στις δικές τους ανάγκες.

Οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές μπορούν να υποστηρίξουν την επιτυχή διοργάνωση μιας μικρο-εκδήλωσης για τη συμμετοχή των γονέων, ειδικά στο πλαίσιο της Προσχολικής Αγωγής και Φροντίδας (ΠΕΦ) και των κοινωνικοσυναισθηματικών πλαισίων μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ακολουθήσουν τις κατευθυντήριες γραμμές, αλλά και να τις επεκτείνουν ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες των σχολείων, των οικογενειών και της κοινότητας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ReED ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ (τα εργαλεία)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Σχολείο Κλόουν για το Σπίτι – Παιγνιώδεις Προτροπές για την Προώθηση των Κοινωνικών και Συναισθηματικών Δεξιοτήτων

«Τι θα γινόταν αν δεν ενεργούσαμε και δεν αντιδρούσαμε στην καθημερινή ζωή όπως έχουμε συνηθίσει; Αν παραλείπαμε τις λέξεις και αφήναμε αντ' αυτών τις εκφράσεις του προσώπου, τις χειρονομίες και την κίνηση να μιλήσουν;»

Αυτές οι ερωτήσεις αποτελούν τη βάση του «Σχολείου Κλόουν για το Σπίτι», το οποίο διανεμήθηκε σε γονείς και κηδεμόνες στο πλαίσιο των Μικροεκδηλώσεων Γονικής Συμμετοχής. Η συλλογή μεταφέρει προσεγγίσεις από την παιδαγωγική του θεάτρου κλόουν στην καθημερινή οικογενειακή ζωή και δημιουργεί απλούς και παιγνιώδεις τρόπους για την ενίσχυση της συναισθηματικής έκφρασης, των σχέσεων και της αλλαγής οπτικής.

Η έμφαση δίνεται στη φιγούρα του κλόουν: περίεργος, παρών, επίμονος και ανοιχτός στην αποτυχία. Ο κλόουν ενεργεί τη στιγμή, δοκιμάζει πράγματα και παίρνει όλα τα συναισθήματα στα σοβαρά - χωρίς να τα κρίνει. Η συμπεριφορά του δεν είναι πληγωτική, αλλά συνδετική. Για να συμμετέχετε σε αυτό το παιχνίδι ως ενήλικας, δεν χρειάζεστε κόκκινη μύτη, αλλά την προθυμία να αφήσετε τον έλεγχο και να συμμετέχετε κάνοντας πράγματα μαζί.

Το υλικό αποτελείται από δέκα χάρτες μεγέθους A6 (20 σελίδες), 7 κάρτες και ένα πρότυπο για μαλακό ζάρι και είναι διαθέσιμο σε μορφή PDF. Περιλαμβάνει επτά παρορμήσεις παιχνιδιού που προάγουν συγκεκριμένα συναισθηματικές και κοινωνικές δεξιότητες. Τα βασικά συναισθήματα παίζουν κεντρικό ρόλο εδώ, καθώς και η σύμπτωση, η οποία πάντα δημιουργεί νέες, απρογραμμάτιστες καταστάσεις. Αυτά μας ωθούν να εκφράζουμε, να αντιλαμβανόμαστε, να ονομάζουμε και να ρυθμίζουμε τα συναισθήματα.

Όπως και στην κοινωνική αλληλεπίδραση, τα συναισθήματα επιτελούν επίσης μια σημαντική λειτουργία στο παιχνίδι: τα παιδιά και οι ενήλικες καλούνται να αναγνωρίσουν τα δικά τους συναισθήματα και τα συναισθήματα των άλλων, να τα ταξινομήσουν και να αντιδράσουν κατάλληλα σε αυτά. Οι παρορμήσεις, μας ενθαρρύνουν να κάνουμε κωμικά πράγματα, να σπάσουμε οικεία μοτίβα αντιδράσεων, να ενεργήσουμε ανάποδα ή να απομακρυνθούμε προσωρινά εντελώς από τη γλώσσα. Αυτό επιτρέπει μια συνειδητή αλλαγή προοπτικής.

Στόχος των παρορμήσεων είναι να ενθαρρύνουν τους γονείς και τα παιδιά να δοκιμάσουν νέες μορφές συνάντησης και έκφρασης. Η καθημερινή ζωή διακόπτεται σκόπιμα, ενώ η γλώσσα του σώματος, οι εκφράσεις του προσώπου, οι χειρονομίες και η κίνηση έρχονται στο προσκήνιο. Αυτό οξύνει την αντίληψη των συναισθημάτων, των διαθέσεων και των αναγκών και υποστηρίζει την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, ειδικά στους τομείς της ενσυναίσθησης, της αυτορρύθμισης και της αντίληψης της πραγματικότητας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Ταυτόχρονα, οι παρορμήσεις του παιχνιδιού ενισχύουν τη σχέση γονέα-παιδιού: το παιχνίδι μαζί με το γέλιο και η δοκιμή πραγμάτων δημιουργούν εμπιστοσύνη και σύνδεση. Τα λάθη επιτρέπονται και γίνονται κατανοητά ως μέρος της μαθησιακής διαδικασίας. Οι γονείς, δεν βιώνουν τους εαυτούς τους ως οδηγούς, αλλά ως παίκτες/τριες και μαθητές/τριες – με στόχο την προώθηση ενός ανοιχτού, υποστηρικτικού και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος μάθησης και διαβίωσης.

Το ακόλουθο περιεχόμενο αναφέρεται σε εργαλεία (δραστηριότητες και πρακτικές) για γονείς και οικογένειες, τα οποία μπορείτε να βρείτε στο παράρτημα, έτοιμο προς εκτύπωση ή συμβουλή.

Κατεβάστε τις κάρτες σας εδώ: Βρείτε το σύνδεσμο για το υλικό εδώ, ή απλά εκτυπώστε το!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αυτό το εγχειρίδιο συγκεντρώνει το όραμα, τις πρακτικές και την κοινή μάθηση που διαμόρφωσαν το έργο ReED, επιβεβαιώνοντας τον βασικό του σκοπό: την ενίσχυση της ποιότητας και της συμπερίληψης στην Προσχολική Αγωγή και Φροντίδα μέσω μιας μεθοδολογίας που θέτει τις σχέσεις, τα συναισθήματα και την ενσώματη μάθηση στο επίκεντρο. Ενσωματώνοντας την παιδαγωγική του κλόουν στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, το ReED παρέχει σε εκπαιδευτικούς και οικογένειες προσβάσιμα εργαλεία για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, της σύνδεσης και της χαράς σε περιβάλλοντα πρώιμης μάθησης.

Η μεθοδολογία προσφέρει μια ξεχωριστή παιδαγωγική προσέγγιση που βασίζεται στο σώμα ως παγκόσμια γλώσσα, στο χιούμορ ως καταλύτη μάθησης και στο λάθος ως δημιουργικό πόρο. Οι αρχές της (εμπιστοσύνη στη διαδικασία, αμοιβαία ακρόαση, Ευέλικτη συμπερίληψη και φροντίδα) προσφέρουν στους/στις εκπαιδευτικούς ένα συνεκτικό και προσαρμόσιμο πλαίσιο. Δίνοντας έμφαση στην παρουσία, την περιέργεια και το σχεσιακό παιχνίδι, το ReED υποστηρίζει τα παιδιά στην ανάπτυξη κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων, απαραίτητων για την ευημερία και τη διαβίου μάθηση.

Ο αντίκτυπος που παρατηρήθηκε σε όλα τα περιβάλλοντα των εταίρων υπογραμμίζει τις δυνατότητες αυτής της προσέγγισης: τα παιδιά συμμετείχαν με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, οι εκπαιδευτικοί ανακάλυψαν νέες στρατηγικές ενίσχυσης των σχέσεων και οι οικογένειες μοιράστηκαν ουσιαστικές στιγμές παιγνιώδους σύνδεσης. Η απλότητα της μεθοδολογίας και ο η εύκολη/άμεση πρόσβαση, την καθιστούν κατάλληλη για ποικίλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, ενθαρρύνοντας περαιτέρω πειραματισμό και προσαρμογή. Σε μια εποχή που τα σχολεία αντιμετωπίζουν αυξανόμενες προκλήσεις, το ReED προσφέρει μια βιώσιμη, ανθρωποκεντρική πορεία για την ενίσχυση της συμμετοχής και της εκπαιδευτικής συνοχής.

Το ταξίδι που οδήγησε σε αυτήν τη μεθοδολογία ήταν βαθιά συνεργατικό. Εταίροι από την Ιταλία, τη Γερμανία και την Ελλάδα ξεκίνησαν αναλύοντας τα πλαίσιά τους, εντοπίζοντας κοινές προκλήσεις και ανταλλάσσοντας πρακτικές, καταδεικνύοντας πώς οι κοινές ευρωπαϊκές αξίες της συνεργασίας, της ένταξης και της αμοιβαίας μάθησης μπορούν να μετατρέψουν την ποικιλομορφία σε δύναμη. Αυτό το αποτέλεσμα δεν θα ήταν δυνατό χωρίς τον διακρατικό διάλογο που επέτρεψε τη συνάντηση διαφορετικών προοπτικών, πολιτισμών και εκπαιδευτικών παραδόσεων. Παρά τη γεωγραφική απόσταση (και από πολλές απόψεις χάρη σε αυτήν), η διαδικασία εξελίχθηκε με αξιοσημείωτη αρμονία, δημιουργικότητα και εμπιστοσύνη.

Το ReED δεν είναι μόνο μια μεθοδολογία, αλλά ένα κοινό έδαφος που αντικατοπτρίζει μια ευρύτερη ευρωπαϊκή προοπτική: σχολεία που μαθαίνουν το ένα από το άλλο, κοινότητες που αναπτύσσονται μαζί και εκπαιδευτικοί που αναγνωρίζουν τους εαυτούς τους ως μέρος ενός κοινού εκπαιδευτικού ορίζοντα. Αυτή η εμπειρία δείχνει ότι όταν εργαζόμαστε πέρα από σύνορα, δημιουργούμε μοντέλα ικανά να εμπνεύσουν σχολεία και εκπαιδευτικούς σε όλη την Ευρώπη να αγκαλιάσουν τη συνεργασία, την ανοιχτότητα και τη χαρά της οικοδόμησης κάτι πραγματικά κοινού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ.....	32
ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΗΣ.....	54
ΓΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ.....	58

ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1 - «Η ΑΣΤΕΙΑ ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ!»

Τίτλος: «Η αστεία παρέλαση των σωμάτων!»

Θέμα: Κλόουνινγκ για την επίγνωση και την συμπερίληψη του σώματος

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–60 λεπτά

Περιβάλλον: Εσωτερικός ή εξωτερικός ανοιχτός χώρος

Γενικός στόχος της συνεδρίας:

Προώθηση της ένταξης βελτιώνοντας την επίγνωση του σώματος, την αυτοέκφραση και την κοινωνική σύνδεση των παιδιών μέσω παιχνιδιάρικων κινήσεων εμπνευσμένων από κλόουν.

Ειδικοί στόχοι της συνεδρίας:

1. Επίγνωση του σώματος:

Βοηθήστε τα παιδιά να εξερευνήσουν τις κινητικές δυνατότητες διαφόρων μερών του σώματος (κεφάλι, χέρια, πόδια, κορμός κ.λπ.).

2. Συναισθηματική ένταξη και εμπιστοσύνη:

Δημιουργήστε έναν ασφαλή και διασκεδαστικό χώρο όπου κάθε παιδί θα νιώθει ότι αναγνωρίζεται, ότι εκτιμάται και ότι είναι ελεύθερο να εκφραστεί χωρίς να κριθεί.

3. Επικοινωνία χωρίς γλώσσα:

Χρησιμοποιήστε μη λεκτικά ερεθίσματα (κλόουν, χειρονομίες, ήχους) για να εμπλέξετε παιδιά που μπορεί να έχουν δυσκολία με την λεκτική γλώσσα ή που προέρχονται από διαφορετικά γλωσσικά υπόβαθρα.

4. Κοινωνική ένταξη:

Ενθαρρύνετε την αλληλεπίδραση, τη μίμηση και τη συνεργασία μεταξύ συνομηλίκων μέσω διασκεδαστικών, μη ανταγωνιστικών ομαδικών παιχνιδιών.

Απαιτούμενα υλικά:

- Κόκκινη μύτη κλόουν (για τον/ την εκπαιδευτικό)
- Διασκεδαστική μουσική (ορχηστρική, ελαφριά, χαρούμενη)
- Προαιρετικά: κασκόλ, καπέλα ή κορδέλες για να προσθέσετε λίγη διασκέδαση

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ-ΒΗΜΑ

Καλωσόρισμα και εισαγωγή (2–3 λεπτά)

Ο/η κλόουν εκπαιδευτικός μπαίνει στον «μπερδεμένο» χώρο και αρχίζει να περπατάει με έναν παράξενο και αδέξιο τρόπο.

- Ρωτάει τα παιδιά: «Χμμ, πώς περπατάτε;» Τα καλεί να σας το δείξουν!
- Σπάστε τον πάγο και ενθαρρύνετε όλους να συμμετάσχουν ενεργά.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1 - «Η ΑΣΤΕΙΑ ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ!»

1. Εξερεύνηση της κίνησης του σώματος (10-12 λεπτά)

Ο/Η εκπαιδευτικός/λέει:

"Ας δούμε τι μπορούν να κάνουν τα σώματά μας! Ακολουθήστε με!"

2. Παιχνίδι περπατήματος και παγώματος (5 λεπτά)

Περπατήστε, περπατήστε, στις μύτες των ποδιών ή τσουλήστε... Ξαφνικά βρίσκεστε κολλημένοι σε μια αστεία πόζα!

3. Χαιρετώ με τα μέρη του σώματός μου (5 λεπτά)

«Μπορείς να σου χαιρετήσει ο αγκώνας σου;» (τα παιδιά κινούν μόνο τους αγκώνες τους, μετά τα γόνατά τους, τη μύτη τους κ.λπ.)

4. Κινηθείτε αργά / Κινηθείτε γρήγορα (5 λεπτά)

Τα παιδιά μιμούνται τον/την εκπαιδευτικό τους: κινηθείτε αργά σαν χελώνα και μετά γρήγορα σαν πύραυλος.

5. Παιχνίδι με τα αντίθετα (5 λεπτά)

- Μεγάλα βήματα / μικρά βήματα
- Ελαφρύ σαν φτερό / βαρύ σαν ελέφαντα
- Δυνατοί ρυθμοί / ήρεμοι ρυθμοί

6. Σύνδεση ομάδας: Κύκλος "Αντιγράψτε τον κλόουν" (10 λεπτά)

- Ένα παιδί γίνεται ο «μίνι κλόουν» και εκτελεί μια κίνηση.
- Οι άλλοι το αντιγράφουν.
- Προωθεί τον σεβασμό, την παρατήρηση, την συμπερίληψη και την ηγεσία από ομοτίμους.

Χαλάρωση και αναστοχασμός (5-10 λεπτά)

Τα παιδιά κάθονται ή ξαπλώνουν και ακουμπούν τα χέρια τους στην κοιλιά τους.

Εισπνέουν και εκπνέουν με ένα απαλό βουητό σαν κλόουν ή απαλή μουσική.

Ρωτήστε τους:

«Ποιο μέρος του σώματός σου απόλαυσε να κινείσαι σήμερα;» «Πώς ένιωσες το σώμα σου όταν κινήθηκες γρήγορα; Αργά;»

Συμβουλές για συμπεριληπτική πρακτική:

- Να καλωσορίζετε πάντα όλες τις κινήσεις (δεν υπάρχει «λάθος» τρόπος κίνησης).
- Σεβαστείτε τις μοναδικές χειρονομίες των παιδιών αν είναι ντροπαλά: δώστε τους αυτοπεποίθηση.
- Συμπεριλάβετε παιδιά με κινητικές ή αναπτυξιακές δυσκολίες προσαρμόζοντας την κίνηση (π.χ., κινώντας τα χέρια αντί για ολόκληρο το σώμα).

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Κατευθυντήριες ερωτήσεις για εκπαιδευτικούς που προσεγγίζουν τη μεθοδολογία ReED

1. Πώς νιώσατε κάνοντας αυτή τη δραστηριότητα με τα παιδιά;
2. Τι λειτούργησε καλύτερα;
3. Συναντήσατε δυσκολίες ή προκλήσεις; Ποιες ήταν αυτές;
4. Υπήρξε κάποια στιγμή που νιώσατε έκπληξη;
5. Διασκέδασαν τα παιδιά; Πώς το καταλάβατε αυτό;
6. Υπήρχαν παιδιά που χρειάζονταν περισσότερη υποστήριξη;
7. Πώς προσαρμόσατε τις δραστηριότητες στις ανάγκες της ομάδας;
8. Ποιες δραστηριότητες θα επαναλάμβανες; Ποιες θα αποφεύγατε ή θα αλλάζατε;
9. Πώς νιώσατε στο τέλος της συνεδρίας;
10. Τι θα θέλατε να θυμάστε την επόμενη φορά;

Δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν:

Συλλεχθέντα υλικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 2 – «Η ΑΟΡΑΤΗ ΚΛΩΣΤΗ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ»

Τίτλος: «Η Αόρατη Κλωστή της Φιλίας»

Θέμα: Ενσυναίσθηση και μη λεκτική σύνδεση

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–75 λεπτά

Περιβάλλον: Ανοιχτή τάξη, αίθουσα παιχνιδιών ή γυμναστήριο

Γενικός στόχος της μαθησιακής διαδικασίας:

Να προάγει τη συμπερίληψη μέσα από μη λεκτική επικοινωνία και σωματική σύνδεση, βασισμένες στην τέχνη του κλόουν και στη χαρά του παιχνιδιού, ενισχύοντας την επίγνωση του σώματος, την ενσυναίσθηση και τη συνύπαρξη με παιγνιώδη τρόπο.

Ειδικοί στόχοι της συνεδρίας

- **Μη λεκτική έκφραση:** Να δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να εκφράζουν συναισθήματα και προθέσεις χρησιμοποιώντας κινήσεις του σώματος και εκφράσεις του προσώπου.
- **Σύνδεση ομότιμων:** Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εμπιστεύονται, να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν σωματικά μεταξύ τους με ασφαλή τρόπο, βασισμένο στη συναίνεση.
- **Συναισθηματική και Κοινωνική Ένταξη:** Δημιουργήστε χαρούμενες κοινές εμπειρίες όπου όλα τα παιδιά —ανεξάρτητα από το γλωσσικό τους επίπεδο ή τις ικανότητές τους— μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα.
- **Επίγνωση και Σεβασμός του Σώματος:** Βοηθήστε τα παιδιά να αποκτήσουν επίγνωση του προσωπικού τους σώματος και του σώματος των άλλων μέσα από διασκεδαστικό και σεβαστό σωματικό παιχνίδι.

Απαιτούμενα υλικά

- Μύτες ή καπέλα κλόουν (προαιρετικά)
- Απαλή μουσική για κίνηση
- Ένα απαλό μουσικό όργανο όπως ένα κουδούνι ή ένα ντέφι (για σύνθημα «πάγωμα»)

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ

1. Κύκλος προθέρμανσης: «Γεια σας χωρίς λόγια» (3–5 λεπτά)

- Προσκαλέστε κάθε παιδί να χαιρετήσει την ομάδα χρησιμοποιώντας μόνο χειρονομίες σώματος ή προσώπου (χαιρέτημα, άλμα, νεύμα, κούνημα, κ.λπ.).
- Ο/η κλόουν-συντονιστής/τρια τους αντιγράφει δραματικά και με αγάπη.

Καθορίζει τον τόνο για παιχνιδιάρικη διάθεση, επιβεβαίωση και μη λεκτική αλληλεπίδραση.

Κύριες Δραστηριότητες (20 λεπτά)

2. Η μύτη ακολουθεί το δάχτυλο

Σε ζεύγη: το ένα παιδί οδηγεί το άλλο απαλά με το δάχτυλό του, το άλλο ακολουθεί με τη μύτη του, σαν να τα συνδέει ένα αόρατο κορδόνι.

Αλλάξτε ρόλους.

Αναπτύσσει την εμπιστοσύνη, τον λεπτό κινητικό έλεγχο και μια παιγνιώδη συνεργασία.

3. Παγώστε όταν σταματήσουν

Ένα παιδί κάνει μια κίνηση στην άλλη άκρη του δωματίου. Ο άλλος ακολουθεί από κοντά.

Όταν ο πρώτος σταματήσει ξαφνικά, ο ακόλουθος πρέπει να παγώσει σαν άγαλμα.

Αλλάξτε ρόλους με μουσική ανάμεσα στους γύρους.

Πρωθεί τον έλεγχο του σώματος, την εστίαση και τον συντονισμό με τους άλλους.

4. Δείξε και Τράβηξε

Σε ζεύγη, ο ένας δείχνει ένα μέρος του σώματος του άλλου (π.χ. γόνατο, ώμο, αγκώνα).

Ο δεύτερος ανταποκρίνεται τραβώντας απαλά προς τα πίσω το συγκεκριμένο σημείο, σαν να τον γαργαλάει ή σαν να το έλκει ένας μαγνήτης.

Ενισχύει την επίγνωση του σώματός του και του σώματος των άλλων, δημιουργώντας παράλληλα παιχνιδιάρικα όρια.

5. Καθρέφτης πλάτης με πλάτη

Τα παιδιά κάθονται ή στέκονται πλάτη με πλάτη.

Ο ένας κάνει μικρές κινήσεις (κουνάει τους ώμους, γυρίζει τον αυχένα).

Ο άλλος πρέπει να νιώθει και να αντιγράφει/ακολουθεί τις κινήσεις χωρίς να βλέπει.

Ενισχύει την απτική επίγνωση, την ενσυναίσθηση και τη βαθιά ακρόαση.

6. Αόρατο μπαλόνι

- Τα ζευγάρια προσποιούνται ότι κρατούν ένα κοινό αόρατο μπαλόνι μεταξύ τους — κοιλιά με κοιλιά, χέρι με χέρι, μέτωπο με μέτωπο.
- Πρέπει να κινούνται στον χώρο μαζί χωρίς να τον «ρίξουν».
- Χρησιμοποιήστε αργές, υπερβολικές κινήσεις κλόουν.

Χτίζει την εστίαση, τον κοινό ρυθμό και μια απαλή αίσθηση αφής και ισορροπίας.

7. Συνάντηση στο επίκεντρο

- Τα ζευγάρια συναντιούνται, κοιτάζονται στα μάτια και μετά κοιτάτε το κοινό
- Δύο παιδιά ξεκινούν από αντίθετες πλευρές του χώρου.
- Περπατούν αργά ο ένας προς τον άλλον (σαν κλόουν: ασταθείς, περίεργοι, περπατούν τις μύτες των ποδιών τους ή υπερβάλλουν).
- Όταν συναντηθούν στη μέση:
- Κοιτούν ο ένας τον άλλον στα μάτια για 2-3 δευτερόλεπτα (με μεγάλη κλόουνο-περιέργεια!).
- Στη συνέχεια, στρέφονται μαζί προς την υπόλοιπη ομάδα (το «κοινό») και παίρνουν μια αστεία πόζα (χέρια ψηλά, ανοιχτά μπράτσα, κ.λπ.).
- Το κοινό χειροκροτεί χαρούμενα ή γελάει σιωπηλά.
- Επαναλάβετε με νέα ζεύγη.

Ενισχύει την αναγνώριση, την παρουσία και την αυτοπεποίθηση. Υποστηρίζει τα παιδιά στο να γίνονται ορατά και να βλέπουν τους άλλους με έναν ασφαλή, συμπεριληπτικό και χαρούμενο τρόπο. Είναι επίσης εξαιρετικό για την οικοδόμηση ενσυναίσθησης και θετικής κοινωνικής ορατότητας.

Χαλάρωση & Αναστοχασμός (3–5 λεπτά)

Ξαπλώστε ή καθίστε σε κύκλο.

Ρωτήστε τα παιδιά:

- «Πώς νιώσατε που κινηθήκατε μαζί;»
- «Ποιο μέρος του σώματος του/της φίλου/ης σου σε έκανε να χαμογελάσεις;»
- «Ήταν πιο εύκολο ή πιο δύσκολο να παίξω χωρίς να μιλήσω;»
- Χρησιμοποιήστε απαλή φωνή ή σκηνικό κλόουν (καπέλο, μαριονέτα ή μύτη) για την αφήγηση ιστοριών.

Συμβουλές για μια συμπεριληπτική πρακτική

- Επιτρέψτε προσαρμογές χωρίς επαφή (π.χ., «αντικατοπτρίστε με με τα μάτια σας»).
- Ενθαρρύνετε και επικυρώστε όλες τις απαντήσεις, συμπεριλαμβανομένων των αργών ή ανεπαίσθητων.
- Συνδυάστε τα παιδιά ξεπερνώντας τα γλωσσικά ή συμπεριφορικά εμπόδια απαλά, πάντα με τη συγκατάθεση και την υποστήριξη.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 3 – ‘ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ – ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΣΑΣ’

Τίτλος: Δουλεύοντας με τα συναισθήματα - Πρακτική στην έκφραση του εαυτού σας

Θέμα: Συναισθηματική αγωγή και αυτοέκφραση

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–75 λεπτά

Περιβάλλον: Ανοιχτή τάξη, αίθουσα παιχνιδιού ή γυμναστήριο

Γενικός στόχος της μαθησιακής διαδικασίας:

Τα συναισθήματα ως κοινή γλώσσα! Η τρίτη συνεδρία αναδεικνύει τη δύναμη του κλόουν ως εργαλείο για την ενίσχυση της ενσυναίσθησης και της συναισθηματικής ρύθμισης. Προωθεί την ένταξη και την κοινωνική σύνδεση μέσω της παιχνιδιάρικης εξερεύνησης των συναισθημάτων και των εκφραστικών δυνατοτήτων της γλώσσας του σώματος του κλόουν.

Οι δραστηριότητες υποστηρίζουν την ένταξη ενισχύοντας την επίγνωση του σώματος των παιδιών, την αυτοέκφραση και την κοινωνική τους σύνδεση μέσω της κίνησης και της οικοδόμησης σχέσεων. Υπερβάλλοντας τις συναισθηματικές εκφράσεις, τα παιδιά βιώνουν ελευθερία και αυξημένη επίγνωση, μαθαίνοντας ότι όλα τα συναισθήματα είναι έγκυρα, μπορούν να μοιραστούν και να μετατραπούν σε θεατρικές χειρονομίες.

Ειδικοί στόχοι της συνεδρίας

1. Συναισθηματική έκφραση

Ενθάρρυνση των παιδιών να εκφράζουν, να ενσαρκώνουν και να αναγνωρίζουν διαφορετικά συναισθήματα μέσω της κίνησης, των εκφράσεων του προσώπου και της γλώσσας του σώματος.

2. Ενσυναίσθηση και συμπερίληψη

Βοηθήστε τα παιδιά να κατανοήσουν πώς μπορεί να αισθάνονται οι άλλοι, δημιουργώντας ένα χώρο για συναισθηματική ενσυναίσθηση, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που δεν είναι ακόμη σε θέση να εκφράσουν τα συναισθήματά τους λεκτικά.

3. Δεσμοί μεταξύ συνομηλίκων

Δημιουργία μιας ατμόσφαιρας στην οποία τα παιδιά αισθάνονται ασφαλή να εκφράσουν την ευαλωτότητα, τη χαρά, τη λύπη ή την απογοήτευση χωρίς φόβο κρίσης.

4. Μη λεκτική επικοινωνία

Ενισχύστε την ιδέα ότι τα συναισθήματα μπορούν να γίνουν αισθητά, να μοιραστούν και να υποστηριχθούν χωρίς λόγια, υποστηρίζοντας παράλληλα τα παιδιά που αντιμετωπίζουν προκλήσεις που σχετίζονται με τη γλώσσα, τη νευροδιαφορετικότητα ή τη συναισθηματική ρύθμιση.

Απαιτούμενα υλικά

- Απαλή μουσική

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ

Καλωσόρισμα και Εισαγωγή: «Καλημέρα, πρόσωπο με συναισθήματα» (2–3 λεπτά)

Στεκόμαστε σε κύκλο, κάθε παιδί δείχνει ένα συναίσθημα χρησιμοποιώντας μόνο το πρόσωπό του.

Ο/η εκπαιδευτικός αντιγράφει την έκφραση με υπερβολικό τρόπο και την ονομάζει:

π.χ. «Αυτό είναι το θλιμμένο σου πρόσωπο;»

Χτίζει σύνδεση και συναισθηματικό λεξιλόγιο με έναν παιχνιδιάρικο, χαλαρωτικό τρόπο.

1: Παγωμένο Χαχανητό (10–12 λεπτά)

- Τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στην αίθουσα. Όταν ο κλόουν χειροκροτεί, όλοι παγώνουν σε μια αστεία πόζα.
- Ο/η εκπαιδευτικός (και αργότερα τα «επιλεγμένα» παιδιά) προσπαθεί να κάνει τους άλλους να γελάσουν χρησιμοποιώντας εκφράσεις του προσώπου, θορύβους κλόουν ή αστείους περιπάτους — χωρίς να αγγίζει.
- Όταν κάποιος γελάει, γίνεται ο επόμενος «κλόουν» και προσπαθεί να κάνει τους άλλους να γελάσουν.

Πρωθεί τη συναισθηματική απελευθέρωση, την κοινή χαρά και την ένταξη μέσω του γέλιου.

2: Αλλαγή διάθεσης κατά τη μετακίνηση (8–10 λεπτά)

- Τα παιδιά τρέχουν, χορεύουν ή κινούνται ελεύθερα μέσα στο δωμάτιο.
- Ο κλόουν φωνάζει συναισθήματα: «Χαρούμενος! Λυπημένος! Νυσταγμένος! Έξαλλος! Φοβισμένος!»
- Τα παιδιά αλλάζουν διαισθητικά ολόκληρο το σώμα τους για να αναπαραστήσουν το κάθε συναίσθημα.

Ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ συναισθήματος και σώματος, ενισχύοντας την εκφραστική ευελιξία.

3. Ανταλλαγή Συναισθημάτων (10–12 λεπτά)

- Τα παιδιά περπατούν μέσα στο δωμάτιο, κουβαλώντας ένα συναίσθημα στο σώμα τους (π.χ. λύπη = στραβός, αργός, διστακτικός· χαρά = ελαστικός, γρήγορος, όρθιος).
- Όταν συναντούν κάποιον με διαφορετικό συναίσθημα, κάνουν οπτική επαφή και το «ανταλλάσσουν», αντιλαμβάνονται τη διάθεση του άλλου και συνεχίζουν.

Διδάσκει την ενσυναίσθηση, την αμοιβαιότητα και τη συναισθηματική προσαρμοστικότητα μέσα από παιχνιδιάρη αλληλεπίδραση. Οι γρήγορες εναλλαγές συναισθημάτων ενθαρρύνουν υψηλά επίπεδα προσοχής και ενεργής συμμετοχής.

4. Ζευγάρια & Κοινό: Ανατροπή Συναισθημάτων (12–15 λεπτά)

- Τα παιδιά περπατούν στον χώρο ανά δύο, κρατώντας τα χέρια ή περπατώντας δίπλα-δίπλα, ενσαρκώνοντας μια συναισθηματική κατάσταση (θυμωμένο, νυσταγμένο, χαρούμενο κ.λπ.).
- Τα υπόλοιπα παιδιά παρακολουθούν ως θεατές.
- Στο κέντρο, τα ζευγάρια στρέφονται προς το κοινό και μεταβαίνουν δραματικά σε ένα διαφορετικό συναίσθημα, σαν να βρίσκονται σε σκηνή κλόουν.

Ενθαρρύνει την αυτοπεποίθηση των συνομηλίκων, την κοινή επιτυχία και την εμπειρία του να γίνονται ορατά τα συναισθήματά κάποιου.

5. Ορχήστρα Συναισθημάτων (10–12 λεπτά)

- Σε κάθε παιδί ανατίθεται ένας ήχος ή μια κίνηση που αντιπροσωπεύει ένα συναίσθημα. (π.χ. ρουθούνισμα για λύπη, «Ουι!» για χαρά, χτύπημα με το πόδι για θυμό).
- Ο/η εκπαιδευτικός γίνεται ο μαέστρος, δείχνοντας άτομα ή ομάδες για να ενεργοποιήσει τους συναισθηματικούς τους ήχους ή κινήσεις.
- Αποκορύφωμα: όλα τα συναισθήματα ταυτόχρονα — χαρούμενη, χαοτική διασκέδαση.

Ενισχύει τη συναισθηματική αναγνώριση και εκτιμά εξίσου όλες τις μορφές έκφρασης, ενισχύοντας τον ενθουσιασμό και το αίσθημα του ανήκειν σε μια ομάδα.

6. Η Μεταβαλλόμενη Καρδιά του Κλόουν (10–12 λεπτά)

- Ο/η εκπαιδευτικός κρατάει ένα κόκκινο μπαλόνι — την «καρδιά του κλόουν» — και περπατάει τριγύρω λυπημένος/η.
- Τα παιδιά πλησιάζουν τον κλόουν και προσπαθούν να αλλάξουν τη διάθεσή του χρησιμοποιώντας μόνο χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου ή κίνηση.
- Όταν πετύχει, το μπαλόνι πετάει «ψηλά» και ο κλόουν γίνεται ξανά χαρούμενος.

Ενθαρρύνει την ενσυναίσθηση, την φιλοκοινωνική συμπεριφορά και τη συναισθηματική υποστήριξη μέσα από μια κοινή, σχεδόν μαγική εμπειρία.

Χαλάρωση και Αναστοχασμός (3–5 λεπτά)

- Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο, αγκαλιάζοντας τα γόνατά τους ή ακουμπώντας τα κεφάλια τους στο πάτωμα.
- Παίζει απαλή μουσική.
- Ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει ευγενικά:
- «Ποια συναισθήματα ένιωσες έντονα στο σώμα σου σήμερα;» «Ήταν εύκολο ή δύσκολο να δείξεις τα συναισθήματά σου χωρίς λόγια;» «Πώς ένιωσες όταν κάποιος σου έδωσε το συναίσθημά του;»
- Η χρήση μιας κούκλας ή ενός σκηνικού (καρδιά κλόουν, μπαλόνι, καθρέφτης) μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ενός ζεστού και ασφαλούς χώρου.

Συμβουλές για συμπεριληπτική πρακτική

Επικυρώστε όλες τις εκφράσεις — μεγάλες ή μικρές, ήσυχες ή ενεργητικές.

- Προσφέρετε εναλλακτικές λύσεις για παιδιά με μειωμένη αισθητηριακή ανοχή (π.χ. πιο αργές κινήσεις, πιο απαλοί ήχοι).
- Μοντελοποιήστε με σαφήνεια τα συναισθήματα για παιδιά που χρειάζονται πρόσθετα οπτικά ερεθίσματα, ειδικά για τους νευροαποκλίνοντες μαθητές.
- Επιτρέψτε στα ντροπαλά παιδιά να αναλάβουν ρόλους παρατηρητή. Η παρατήρηση είναι επίσης μια μορφή συμμετοχής.
- Εισαγάγετε σύντομα διαλείμματα και στιγμές περισυλλογής μεταξύ των δραστηριοτήτων για να διατηρήσετε την ισορροπία μεταξύ ενθουσιασμού και ηρεμίας.
- Αφήστε τα παιδιά να επιλέξουν το επίπεδο εμπλοκής τους και να εκτιμήσουν κάθε συνεισφορά εξίσου.
- Μερικά παιδιά προτιμούν να παρατηρούν από απόσταση, ενώ άλλα συμμετέχουν πιο ενεργά ή ήσυχα. Όλες οι μορφές παρουσίας είναι έγκυροι τρόποι συμβολής σε μια κοινή συναισθηματική ατμόσφαιρα.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 4 - «ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΔΙΑ»

Τίτλος: Ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσα από εμπόδια

Θέμα: ανθεκτικότητα, χιούμορ και συνεργασία

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–75 λεπτά

Περιβάλλον: Ανοιχτή τάξη, αίθουσα παιχνιδιού ή γυμναστήριο

Γενικός στόχος της μαθησιακής διαδικασίας:

- Οι δραστηριότητες στην τέταρτη συνεδρία συνδυάζουν τη **φαντασία, το χιούμορ και την επίλυση προβλημάτων μέσω παιγνιώδους κίνησης**. Ενισχύουν την ικανότητα των παιδιών να αντιμετωπίζουν δύσκολες και απροσδόκητες καταστάσεις με έναν ανάλαφρο και εποικοδομητικό τρόπο. Μέσα από το παιχνίδι, την κωμωδία και τη συνεργασία, τα παιδιά μαθαίνουν να ανταποκρίνονται με ευελιξία, χιούμορ και συνεργασία.
- Το **χιούμορ** είναι μια μορφή συναισθηματικής νοημοσύνης που μετατρέπει τα λάθη σε ευκαιρίες μάθησης και καθιστά την ανθεκτικότητα απτή και βιωματική. Οι δραστηριότητες καταδεικνύουν ότι η ανθεκτικότητα αναπτύσσεται μέσα από το παιχνίδι, το κοινό γέλιο και την ελευθερία να κάνουμε λάθη μαζί.

Ειδικοί Στόχοι

- **Ανθεκτικότητα και χιούμορ.** Εξάσκηση ως ομάδα στο πώς να αντιμετωπίζουμε δύσκολες, απροσδόκητες ή περίπλοκες καταστάσεις με παιχνιδιάρικο τρόπο.
- **Δημιουργικότητα και ευελιξία.** Χρήση απροσδόκητων ιδεών για την επίλυση προβλημάτων, μετατροπή λαθών σε ευκαιρίες για διασκέδαση. Ενθάρρυνση της συνεργασίας, θετικών αντιδράσεων στο απροσδόκητο, φαντασίας και δημιουργίας ατομικών ιδεών και παραλλαγών μέσα στα παιχνίδια.
- **Αυτοαποτελεσματικότητα.** Υποστήριξη των παιδιών στην κατανόηση της σύνδεσης μεταξύ δράσης και αντίδρασης και ενίσχυση της εμπιστοσύνης στις δικές τους ικανότητες.
- **Αισιοδοξία.** Ανάπτυξη της ικανότητας αντιμετώπισης των προκλήσεων μέσω μιας θετικής στάσης. Μαθαίνουμε να «γελάμε με το απροσδόκητο» και να ανταποκρινόμαστε με περιέργεια και όχι με απογοήτευση.
- **Συναισθηματική ρύθμιση.** Εξάσκηση μαζί στο πώς να αναγνωρίζουμε, να ελέγχουμε και να επεξεργαζόμαστε τα συναισθήματά μας.

Απαιτούμενα υλικά

- Μεγάλα φύλλα χαρτιού
- Χρωματιστά μολύβια

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ

Καλωσόρισμα και Εισαγωγή: «Κάπως Διαφορετικό» (3–5 λεπτά)

Τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στο δωμάτιο.

Ο/η εκπαιδευτικός δίνει οδηγίες κίνησης.

Τα παιδιά κάνουν το αντίθετο από αυτό που λέγεται ή αυτό που ερμηνεύουν ως το αντίθετο.

(γρήγορο–αργό, κουρασμένος–ξύπνιος, λυπημένος–αστείος, εμπρός–πίσω, στα δύο πόδια–στο ένα πόδι και στο ένα χέρι, μόνος–μαζί, κ.λπ.).

Αναγνωρίστε και ενθαρρύνετε τις διαφορετικές ερμηνείες των παιδιών για τα «αντίθετα».

1. Τι υπάρχει στο κουτί; (12–15 λεπτά)

- Ο/η εκπαιδευτικός, ενεργώντας ως κλόουν, μπαίνει με μια αόρατη, πολύ βαριά βαλίτσα.
- Το ανοίγουν και βγάζουν φανταστικά αντικείμενα με υπερβολικές αντιδράσεις («Ωχ όχι! Ένα φτερό!»).
- Το κουτί μοιράζεται από τον έναν στον άλλον· κάθε παιδί βγάζει ένα αντικείμενο που κανείς δεν μπορεί να δει, αλλά όλοι μπορούν να νιώσουν.

Χτίζει την κοινή προσοχή και τη συλλογική φαντασία. Αναπτύσσει την εστίαση, τη συγκέντρωση, τη δημιουργικότητα και τον αυτοσχεδιασμό.

2. Αλλαγή (10–12 λεπτά)

- Τα παιδιά σχηματίζουν ζεύγη.
- Ξεκινούν περπατώντας ελεύθερα μέσα στον χώρο.
- Ο/η εκπαιδευτικός χειροκροτεί και δίνει οδηγίες, όπως:

«Ο ένας ακολουθεί τον άλλον!»

«Κάνουμε αθλητικές κινήσεις!»

«Φέρτε ο ένας τον άλλον σε αμηχανία!»

«Προσπαθήστε να αποσπάσετε την προσοχή του άλλου, προσποιούμενοι ότι τον πειράζετε!»

Ενισχύει την κοινή επίγνωση, την προσαρμοστικότητα και τις γρήγορες ομαδικές αντιδράσεις.

3. Παρέλαση Ζωντανών Αντικειμένων (10–12 λεπτά)

- Η ομάδα συλλέγει ιδέες για οικεία αντικείμενα.
- Κάθε παιδί επιλέγει ένα αντικείμενο για να γίνει.
- Κινούνται μέσα στο δωμάτιο ως το αντικείμενό τους, προσθέτοντας ήχους και κινήσεις (π.χ. ένα συρτάρι, ένα πλυντήριο ρούχων, ένα κινητό τηλέφωνο).
- Στο τέλος, ο/η εκπαιδευτικός, ως κλόουν, δίνει παιχνιδιάρικα βραβεία όπως «η πιο δυνατή τηλεόραση» ή «η πιο θλιμμένη λάμπα».

Χτίζει την παρουσία, τη φαντασία και την αυτοέκφραση, προσφέροντας παράλληλα επιβεβαίωση μέσα από παιχνιδιάρικες ταυτότητες.

4. Είμαι... το Δωμάτιο! (12–15 λεπτά)

- Τα παιδιά σχηματίζουν ζεύγη ή μικρές ομάδες.
- Χρησιμοποιώντας το σώμα τους, δημιουργούν αντικείμενα που βρίσκονται σε ένα δωμάτιο (λάμπα, ρολόι, καναπέ) και διατηρούν τις θέσεις τους.
- Ο/η εκπαιδευτικός, ως κλόουν, μπαίνει και αρχίζει να «χρησιμοποιεί» την αίθουσα — ακολουθεί ένα παιχνιδιάρικο χάος.

Ενθαρρύνει την ομαδική εργασία, την ένταξη, τη δημιουργικότητα και την προσαρμοστικότητα μέσω της ενσωματωμένης αφήγησης.

5. Χρόνος εργασίας (10–12 λεπτά)

- Ο/η εκπαιδευτικός, ενεργώντας ως κλόουν, αναθέτει εργασίες.
- Τα παιδιά προσποιούνται ότι εργάζονται και καθαρίζουν το δωμάτιο (καθαρίζοντας παράθυρα, σκουπίζοντας το πάτωμα, σκουπίζοντας με ηλεκτρική σκούπα κ.λπ.).
- Ο κλόουν ελέγχει αν όλοι εργάζονται.
- Όταν ο κλόουν κοιτάζει κάτω (π.χ. δένει το παπούτσι του), τα παιδιά συνομιλούν, χορεύουν ή χαλαρώνουν.
- Όταν ο κλόουν σηκώνει ξανά το βλέμμα του, όλοι επιστρέφουν στην εργασία τους δραστήρια.

Δείχνει πώς η πίεση του χρόνου μπορεί να δημιουργήσει άγχος και πώς το παιχνίδι, η επίγνωση και η συνεργασία μπορούν να το μειώσουν. Ενθαρρύνει τον αυτοέλεγχο και τον ομαδικό συντονισμό.

Χαλάρωση και Στοχασμός (3–5 λεπτά)

- Τα παιδιά κάθονται στο πάτωμα γύρω από ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού, το καθένα με ένα μολύβι.
- Ο/η εκπαιδευτικός τους καλεί να ζωγραφίσουν τις διαδρομές που βίωσαν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας.
- Κάθε παιδί έχει την ευκαιρία να εξηγήσει το σχέδιό του.
- Μαζί, η ομάδα προσπαθεί να συνδέσει όλα τα μονοπάτια και να καταλήξει στο ίδιο σημείο στο χαρτί.

Το σχέδιο υποστηρίζει και καταγράφει τις συναισθηματικές μαθησιακές διαδικασίες των παιδιών. Ο ολοκληρωμένος χάρτης μπορεί να προβληθεί.

Συμβουλές για συμπεριληπτική πρακτική

- Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος.
- Επιτρέψτε στον εαυτό σας και στα παιδιά να παίξουν με παράλογες και αστείες ιδέες.
- Ενθαρρύνετε τη δημιουργικότητα και την «τρέλα».
- Προσφέρετε οπτικά και λεκτικά παραδείγματα ή συλλέξτε ιδέες μαζί με τα παιδιά.
- Χρησιμοποιήστε στρατηγικό συνδυασμό: συνδυάστε πιο εξωστρεφή παιδιά με πιο ήσυχους συνομηλίκους.
- Χαμηλώστε τα φώτα και χρησιμοποιήστε ήρεμες φωνές για να δημιουργήσετε μια αίσθηση ασφάλειας.
- Κατανοήστε την ένταξη ως ευέλικτη συμμετοχή και όχι ως υποχρέωση εκτέλεσης.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 5 – «ΚΑΘΙΣΕ, ΟΧΙ ΕΣΥ ΚΑΘΙΣΕ!»

Τίτλος: Κάθισε, όχι, εσύ κάθισε!

Θέμα: Αμοιβαία φροντίδα και εμπιστοσύνη

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–75 λεπτά

Περιβάλλον: Μεγάλος ανοιχτός χώρος με μία καρέκλα στο κέντρο της σκηνής

Γενικός στόχος της συνεδρίας:

Να διερευνηθεί η συμπερίληψη μέσω παιχνιδιού ρόλων και αφήγησης ιστοριών με φυσική παρουσία, υποστηρίζοντας τα παιδιά στην ενσωμάτωση ορίων, ηγεσίας, παιχνιδιού και μη λεκτικής διαπραγμάτευσης σε ένα χιουμοριστικό και ασφαλές περιβάλλον. Η δραστηριότητα στοχεύει επίσης στην ανάπτυξη της φαντασίας, της σωματικής συνεργασίας και της χωρικής επίγνωσης ως βασικά εργαλεία για την προώθηση της συμπεριληπτικής αλληλεπίδρασης.

Ειδικοί στόχοι της συνεδρίας

- **Συναισθηματική Γραμματισμός & Επίγνωση Ρόλων.** Να κατανοήσουν και να νιώσουν τη δυναμική του «να λες» και του «να αντιστέκεσαι» — εξουσία έναντι ελευθερίας.
- **Ασφαλές παιχνίδι σύγκρουσης.** Δώστε στα παιδιά χώρο να πειραματιστούν με τα όρια και την έκφραση με έναν καθοδηγούμενο, ανόητο και μη απειλητικό τρόπο.
- **Ενσυναίσθηση & Κοινωνικές Δεξιότητες.** Ενθαρρύνετε την παρατήρηση μεταξύ των παιδιών, την ικανότητα να περιμένουν τη σειρά τους και την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν διαφορετικές προσωπικότητες.
- **Πολιτισμικός Κλόουν Αλφαριθμητισμός & Ένταξη.** Χρησιμοποιήστε το αρχέτυπο του Λευκού και του Αυγούστου κλόουν (White vs Auguste) ως συμβολικό εργαλείο, ώστε κάθε παιδί να μπορεί να ταυτιστεί με διαφορετικούς τρόπους ύπαρξης (δομημένο ή αυθόρμητο, ντροπαλό ή τολμηρό κ.λπ.).

Απαιτούμενα υλικά

- Κόκκινες μύτες
- Μουσική
- Καρέκλα

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ

Εισαγωγή (3 λεπτά)

Ο/η συντονιστής/τρια εξηγεί: «Παλιά, δύο κλόουν έπαιζαν μαζί: ο Λευκός Κλόουν, που ήθελε πάντα τα πράγματα να πηγαίνουν τέλεια... και ο Αύγουστος, που ήταν πολύ αστείος και δεν έκανε ποτέ αυτό που του έλεγαν!» Δείξτε ένα γρήγορο σκετς (χωρίς λόγια, μόνο με κινήσεις/εκφράσεις)

- Λευκός Κλόουν: «Κάθισε εδώ. Να είσαι σοβαρός.»
- Αύγουστος: κάθεται ανάποδα, στέκεται στην καρέκλα, κρύβεται από κάτω της, κ.λπ.

Παρουσιάστε τη δυναμική με χιούμορ και ασφάλεια.

Κύρια Δραστηριότητα (12–15 λεπτά)

1. Παιχνίδι: 1, 2, 3... ΑΣΤΕΡΙ (όπως το 1,2,3 STOP αλλά παραλλαγμένο)

- Τα ζευγάρια παίζουν το κλασικό παιχνίδι κίνησης — αλλά με χαρακτήρα!
- Το ένα παιδί είναι το ΑΣΤΕΡΙ (γυρίζει αφού φωνάξει «1, 2, 3, ΑΣΤΕΡΙ!»)
- Το άλλο είναι ο/ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ/Η (προχωρά προς το ΑΣΤΕΡΙ, έχοντας στο νου του ότι είναι κλόουν, και παγώνει όταν το ΑΣΤΕΡΙ γυρίζει)

Σε κάθε γύρο, ο/ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ/Η εκτελεί μια διαφορετική δυναμική κλόουν:

- **Ακολουθεί τον άλλον** – σαν σκιά ή σαν θαυμαστής.
- **Κάνει «αθλήματα»** – π.χ. κλοουνίστικο τρέξιμο, σκι, άρση βαρών.
- **«Προσβάλλει»** – με υπερβολικές μιμικές χειρονομίες και κλοουνίστικες γκριμάτσες.
- **Είναι αμηχανος/η** – κάνει ντροπαλές, αδέξιες, συνεσταλμένες κινήσεις.
- **Αποσπά την προσοχή ενώ τον/την «πειράζει»** – κάνει σκανταλιές

Παίξτε με ρυθμό, αντίθεση και καθαρότητα. Η κίνηση πρέπει να λέει μια ιστορία!

Μετά από κάθε γύρο, αλλάζετε ρόλους.

- Πιθανές ερωτήσεις μετά το παιχνίδι:

«Ποια δυναμική/ κατάσταση ήταν η πιο αστεία;»

«Ένωσες περισσότερο σαν Λευκός Κλόουν ή σαν Αύγουστος;»

2. Παιχνίδι: «Κάθισε, όχι εσύ κάθισε!»

Ένα ζευγάρι είναι στο κέντρο. Ο Λευκός Κλόουν προσπαθεί ευγενικά ή αυστηρά να κάνει τον Αύγουστο να καθίσει στην καρέκλα.

Ο Αύγουστος αντιστέκεται παιχνιδιάρικα — δημιουργικά και μη λεκτικά. Μπορεί να:

- Καθίσει στο πάτωμα αντί στην καρέκλα
- Καθίσει στην αγκαλιά του Λευκού Κλόουν
- Γυρίσει την καρέκλα ανάποδα
- Παγώσει δραματικά

Χρησιμοποιήστε μόνο εκφράσεις σώματος, παντομίμας και προσώπου — όχι ομιλία (ή απλώς κλόουν ήχους).

Κάθε ζευγάρι παίζει το πολύ 1–2 λεπτά. Στη συνέχεια, αλλάζει θέση.

Στη συνέχεια, προσκαλέστε τα παιδιά να σκεφτούν:

- «Τι έκανε ο Αύγουστος που σε έκανε να γελάσεις;»
- «Ήταν ο Λευκός Κλόουν απογοητευμένος ή αστείος;»
- «Ποιον θα θέλατε να δοκιμάσετε την επόμενη φορά;»

2. Χαλάρωση (3–5 λεπτά): «Λευκή & Κόκκινη Αναπνοή»

Τα παιδιά ξαπλώνουν.

- «Ανάπνευσε σαν τον Λευκό Κλόουν: αργά, ήρεμα, πολύ σοβαρά...»
- «Τώρα σαν τον Αύγουστο: αστεία, νευρικά, γρήγορα...»
- «Τώρα ανακάτεψέ τα και τα δύο στην κοιλιά σου — μπορείς να νιώσεις τη σοβαρή και την αστεία πλευρά σου μαζί;»

Αφήστε τους να αναστενάσουν, να τεντωθούν και να χαμογελάσουν για να κλείσουν τη συνεδρία.

Συμβουλές για μια συμπεριληπτική πρακτική

Αυτά τα παιχνίδια καλωσορίζουν κάθε είδους προσωπικότητα:

- Ήσυχoi ηγέτες
- Χαζοί επαναστάτες
- Ντροπαλοί παρατηρητές
- Τολμηροί ερμηνευτές

Τα παιδιά μαθαίνουν:

- Πώς να πεις όχι ή να είσαι παιχνιδιάρης/α
- Πώς να ηγείσαι ή να ακολουθείς διαφορετικούς ρόλους
- Ότι τα λάθη είναι διασκεδαστικά στο παιχνίδι των κλόουν
- Όλοι έχουν μια θέση στο παιχνίδι

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 6 – «Η ΣΚΗΝΗ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΚΛΟΟΥΝ»

Τίτλος: Σκηνή του Μικρού Κλόουν

Θέμα: Ομαδική συνεργασία και εορτασμός

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–75 λεπτά

Περιβάλλον: Τάξη ή οποιοσδήποτε χώρος με σαφή «σκηνικό χώρο» και θέση για καθίσματα κοινού

Γενικός στόχος της συνεδρίας:

Να προωθήσουμε την ένταξη, τον αυτοσχεδιασμό και την αυτογνωσία μέσω της ερμηνείας κλόουν και της ευγενικής εκτίμησης από τους συνομηλίκους.

Ειδικοί Στόχοι

- **Ενισχύστε την Αυτοέκφραση και την Αυτοπεποίθηση**

Δώστε στα παιδιά χώρο να εξερευνήσουν και να δείξουν τον μοναδικό τους τρόπο να είναι ανόητα, περίεργα, συναισθηματικά ή ευφάνταστα.

- **Αναπτύξτε δεξιότητες αυτοσχεδιασμού**

Ενθαρρύνετε τη γρήγορη σκέψη, τη μη λεκτική δημιουργικότητα και την ανταπόκριση στο απροσδόκητο με χαρούμενο τρόπο.

- **Προωθήστε την υποστήριξη και το αίσθημα του ανήκειν στην ομάδα**

Δημιουργήστε ένα ασφαλές περιβάλλον όπου κάθε παιδί θα νιώθει ότι συμβάλλει στην ενέργεια της ομάδας.

- **Ενθαρρύνετε την ενεργή παρατήρηση και εκτίμηση**

Βοηθήστε τα παιδιά να μάθουν να παρακολουθούν με καλοσύνη, να γελούν μεταξύ τους (όχι με το ένα στο άλλο) και να αναγνωρίζουν την ομορφιά στο στυλ κάθε κλόουν.

Απαιτούμενα υλικά

Μπάλα, κασκόλ, σκαμπό, καρέκλα ή τραπέζι

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΒΗΜΑ

Προθέρμανση (5 λεπτά): «Ομαδικό μπαλόνι»

Τα παιδιά προσποιούνται ότι η ομάδα κρατάει μαζί ένα γιγάντιο αόρατο μπαλόνι. Περπατούν/κινούνται στο δωμάτιο συγχρονίζοντας τον ρυθμό τους (αργά, γρήγορα, αιωρούμενα...). Αν κάποιος το ρίξει, όλοι αντιδρούν δραματικά σαν κλόουν.

Χτίζει ομαδικό ρυθμό και αμοιβαία επίγνωση.

Κύρια Δραστηριότητα (25 λεπτά): «Η Σκηνή του Μικρού Κλόουν»

1: Σχηματίστε ομάδες κλόουν (ζευγάρια ή τρίο)

Σε κάθε ομάδα δίνονται:

- ένα απλό σενάριο, π.χ., «Υπάρχει μια καρέκλα αλλά κανείς δεν θέλει να καθίσει», «Ψάχνω κάτι κάτω από το τραπέζι», «Προσπαθώ να ψήσω ένα κέικ με αόρατα υλικά»).
- ή ένα σκηνικό, π.χ. μπάλα, κασκόλ, σκαμπό.
- έχουν 2 λεπτά για να ετοιμάσουν έναν σύντομο αυτοσχεδιασμό — χωρίς λόγια, μόνο κλόουν κινήσεις, ήχους και συναισθήματα.

Πλαίσιο χωρίς πίεση και με έντονο παιγνιώδη χαρακτήρα. Το ζητούμενο είναι να δημιουργούνται κοινές στιγμές — όχι να είναι κάποιος «αστείος».

2: Εμφανιστείτε στη «Σκηνή Κλόουν»

Κάθε ομάδα ανεβαίνει και παρουσιάζει τη σκηνή της μπροστά στην υπόλοιπη τάξη. Ρόλος κοινού:

- Παρακολουθούν με «μάτια κλόουν»: εστιάζουν στο συναίσθημα και όχι στην κριτική.
- Στο τέλος κάθε παρουσίασης:
 - Κάνουν «Σιωπηλό Χειροκρότημα Κλόουν» (κουνώντας τα χέρια ψηλά στον αέρα).
 - Λένε μία θετική φράση: «Μου άρεσε που...» / «Ήταν πολύ [αστείο/τρυφερό/απρόσμενο κ.λπ.]».

Ο/Η συντονιστής/τρια δίνει πρώτος/η το παράδειγμα αυτού του τρόπου ανατροφοδότησης και φροντίζει να διατηρείται ένα ασφαλές και χαρούμενο κλίμα.

Χαλάρωση: «Καθρέφτης Κλόουν & Ευγνωμοσύνη» (5 λεπτά)

- Τα παιδιά γίνονται ζευγάρια.
- Αντικατοπτρίζουν με τη σειρά, ο ένας το πρόσωπο του άλλου — ο ένας κάνει μια γκριμάτσα και ο άλλος την αντιγράφει με αγάπη.
- Έπειτα ψιθυρίζει: «Σε βλέπω. Είσαι ένας σπουδαίος κλόουν.»

Χτίζει αυτοεκτίμηση και επιβεβαίωση από τους συνομηλίκους.

Συμβουλές για μια συμπεριληπτική πρακτική

Τα παιδιά που δεν θέλουν να παίξουν μπορούν:

- Να γίνουν «κλόουν μαζορέτες».
- Να δημιουργήσουν τα ηχητικά εφέ.
- Να γίνουν οι «τεχνικοί φωτισμού του κλόουν» (φανταστικός προβολέας με κασκόλ).

Ο αυτοσχεδιασμός επιτρέπει τη νευροδιαφορετική έκφραση, το μη λεκτικό παιχνίδι και την έλλειψη σωστού/λάθους αποτελέσματος.

Η τελετουργία/γιορτή εκτίμησης/αναγνώρισης, δίνει σε κάθε παιδί τη δυνατότητα να το βλέπουν και να το καλωσορίζουν οι συνομήλικοί του.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 7 – «ΑΥΤΟΓΝΩΣΗ. Ο ΚΛΟΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΆΛΛΟΥΣ»

Τίτλος: Αυτογνωσία. Ο κλόουν συνεργάζεται με άλλους

Θέμα: Αποδοχή του λάθους και ελευθερία έκφρασης

Ηλικία: 3 - 6 ετών

Διάρκεια: 50–70 λεπτά

Περιβάλλον: Εσωτερικός ή εξωτερικός ανοιχτός χώρος

Γενικός στόχος της συνεδρίας:

Επίτευξη ενός κοινού στόχου μέσα από συνεργασία σε μια απαιτητική συνθήκη, με παιγνιώδη τρόπο.

Ειδικοί στόχοι της συνεδρίας:

Τα παιδιά μαθαίνουν να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με τους συνομηλίκους τους.

1. Ανάπτυξη ατομικών δυνατοτήτων:

Κάθε παιδί έχει την ευκαιρία να εκφραστεί και να συνεισφέρει μέσα από το παιχνίδι με ζευγάρια.

2. Συνεργασία και αλληλεγγύη:

Τα παιδιά κατανοούν τη σημασία της ομαδικής εργασίας και της αλληλοβοήθειας.

3. Αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη στους άλλους:

Μέσω της συνεργασίας και της επίτευξης στόχων, αυξάνεται η αυτοπεποίθηση των παιδιών.

4. Δημιουργικότητα και επίλυση προβλημάτων:

Το παιχνίδι διεγείρει τη δημιουργικότητα και την ικανότητα να βρίσκουν λύσεις από κοινού, χρησιμοποιώντας μη λεκτική επικοινωνία και καλλιεργώντας ενσυναίσθηση.

Απαιτούμενα υλικά:

- Μύτες κλόουν (προαιρετικά)
- Ποπ μουσική
- Κορδέλες, χρωματιστές μπάλες, δοχεία, κουτάλια

ΡΟΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΗΜΑ-ΒΗΜΑ

Εισαγωγή (3 λεπτά)

1. Καλωσόρισμα και εισαγωγή (2-3 λεπτά)

- Ο κλόουν μπαίνει στον χώρο και αρχίζει να περπατάει τριγύρω.
- Ρωτάει τα παιδιά: «Πώς περπατάτε;»
- Ο κλόουν τους προσκαλεί όλους να συμμετάσχουν ενεργά.

2. Δύο σε ένα (10-12 λεπτά)

Ο κλόουν ζητάει από τα παιδιά να σχηματίσουν ζευγάρια και στη συνέχεια δένει το δεξί πόδι του ενός παιδιού με το αριστερό πόδι ενός άλλου με μια κορδέλα, προσκαλώντας τα παιδιά να προσπαθήσουν να περπατήσουν μαζί με έναν αστείο τρόπο.

3. Εντάξει, το χρώμα είναι σωστό (10-12 λεπτά)

Ο κλόουν ζητά από τα παιδιά, που είναι ακόμα δεμένα με το ζευγάρι τους, να ταξινομήσουν χρωματιστές μπάλες από ένα μεγάλο καλάθι σε μικρά καλάθια που έχουν το αντίστοιχο χρώμα.

4. Ο κοινός αγώνας (10-12 λεπτά)

Κίνηση στο χώρο και επίγνωση του σώματος. Ο κλόουν δένει το δεξί χέρι ενός παιδιού με το αριστερό χέρι ενός άλλου παιδιού. Τα παιδιά πρέπει να φτάσουν στα καλάθια, να πάρουν ένα κουτάλι με το δεμένο χέρι τους, να τοποθετήσουν μια μπάλα πάνω του και, κρατώντας το κουτάλι, να επιστρέψουν στο σημείο εκκίνησης.

5. Καθοδήγησέ με! (15-17 λεπτά)

Ο/Η εκπαιδευτικός αλλάζει τα ζευγάρια των παιδιών και τοποθετεί κάποια εμπόδια. Το ένα παιδί φοράει μαντήλι και το άλλο το πιάνει από το μπράτσο και το καθοδηγεί ήσυχα ώστε να κινηθεί με ασφάλεια, αποφεύγοντας τα εμπόδια.

6. Το μονοπάτι των μυρμηγκιών (10-12 λεπτά)

Τα παιδιά πρέπει να μπουσουλήσουν ανά δύο, το ένα πίσω από το άλλο, κρατώντας το πίσω παιδί τους αστραγάλους του παιδιού που είναι μπροστά του.

Χαλάρωση: (3-5 λεπτά)

- Τα παιδιά σχηματίζουν έναν κύκλο, κρατώντας τα χέρια, κάθονται στο πάτωμα με τα πόδια σταυρωμένα και τα μάτια κλειστά.
- Κρατώντας τα χέρια, εισπνέουν και εκπνέουν για λίγα λεπτά, διατηρώντας σωματική επαφή με τους άλλους μέσω των χεριών τους.

Χρησιμοποίησε το σώμα σου ως μέσο για να γνωρίσεις τον εαυτό σου και τους άλλους.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 8 – «ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ»

Τίτλος: Εμπιστευτείτε τον εαυτό σας

Θέμα: εορτασμός και επίγνωση

Ηλικία: 3–6 ετών

Διάρκεια: 50–75 λεπτά

Περιβάλλον: Αίθουσα διδασκαλίας ή οποιοσδήποτε χώρος με σαφή «σκηνικό χώρο» και θέση για το κοινό

Γενικός Στόχος

Η τελική συνεδρία ολοκληρώνει το ταξίδι του ReED γιορτάζοντας τόσο την ατομική όσο και τη συλλογική πρόοδο. Ενισχύει την εμπιστοσύνη, την ενσυναίσθηση και το ομαδικό πνεύμα, ενώ παράλληλα ενισχύει την επίγνωση του ρόλου του καθενός μέσα στην ομάδα. Η κόκκινη μύτη γίνεται σύμβολο προσωπικής και κοινής ανάπτυξης, κοινής ανθρώπινης εμπειρίας και της δύναμης του μοιράσματος ως έκφρασης ευγνωμοσύνης, σύνδεσης και αμοιβαίας αναγνώρισης. Η απλότητα και ο εορταστικός ρυθμός της συνάντησης την καθιστούν ταυτόχρονα έντονη και αρμονική.

Ειδικοί Στόχοι

- **Ειλικρίνεια**

Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εξασκούν την ανοιχτότητά τους. Δώστε σε κάθε παιδί τον χώρο και τον χρόνο να εκφράσει τις σκέψεις του και να απολαύσει το μοίρασμα με την ομάδα.

- **Ομαδική εργασία**

Η κοινή ανάμνηση ενισχύει τη συνεργασία. Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εκφράζουν και να μοιράζονται τις εμπειρίες τους με τη μορφή συναισθημάτων και επιθυμιών και ενισχύετε τη συνοχή της ομάδας.

- **Αλλαγή Προοπτικών**

Η εξάσκηση στο να βάζουμε τον εαυτό μας στη θέση του άλλου ενισχύει την ενσυναίσθηση και την αντίληψη.

- **Ανάπτυξη**

Υποστηρίξτε τα παιδιά ώστε να συνειδητοποιήσουν τις προηγούμενες κοινωνικές και συναισθηματικές μαθησιακές τους εμπειρίες μέσω της παράστασης.

- **Αντανάκλαση**

Βοηθήστε τα παιδιά να κατανοήσουν τις μαθησιακές τους διαδικασίες, να επεξεργαστούν τις εμπειρίες τους και να αναγνωρίσουν τις δικές τους ικανότητες. Τα παιδιά μαθαίνουν να κατανοούν καλύτερα τον εαυτό τους και να συνειδητοποιούν τις ανάγκες τους.

Απαιτούμενα υλικά

- Κοστούμια
- Σχοινί για να χωρίσετε το δωμάτιο
- Χαρτί και μολύβια για την κατασκευή εισιτηρίων
- Μουσική για να δημιουργούνται διαλείμματα μεταξύ των σκηνών
- Κόκκινες μύτες για κάθε παιδί (ή κόκκινη μπογιά προσώπου)

Καλωσόρισμα και Εισαγωγή: «Αγαπημένο Παγωτό» (8-10 λεπτά)

- Ένα σχοινί χωρίζει το δωμάτιο σε δύο πλευρές.
- Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο επιλογές (π.χ. παγωτό βανίλια / παγωτό σοκολάτα, πισίνα / ζωολογικός κήπος).
- Τα παιδιά μετακινούνται στην αντίστοιχη πλευρά του δωματίου.
- Καλούνται να προτείνουν οι ίδιοι νέες επιλογές.
- Η τελευταία ερώτηση είναι να επιλέξουν ανάμεσα στον Αύγουστο και τον Λευκό Κλόουν.

Ενθαρρύνετε τα παιδιά να εκφράζουν ειλικρινά τις απόψεις τους, ακόμα και όταν αυτές διαφέρουν από την πλειοψηφία.

2: Σχολή Κλόουν (12–15 λεπτά)

- Τα παιδιά σχηματίζουν μικρές ομάδες κλόουν.
- Δύο παιδιά παίζουν ως κλόουν ενώ τα άλλα παρακολουθούν.
- Ο/η εκπαιδευτικός, ενεργώντας ως κλόουν, τους καλωσορίζει όλους: «Καλώς ήρθες στη σχολή κλόουν μας. Ας ανακαλύψουμε τι έμαθες!»
- Ο/η εκπαιδευτικός θέτει ερωτήσεις στο κοινό· τα παιδιά απαντούν χρησιμοποιώντας κίνηση, χειρονομίες, εκφράσεις του προσώπου και ήχους — χωρίς να μιλούν. Παραδείγματα:

Τι μπορούν να κάνουν οι κλόουν...

- όταν πεινάνε;
- όταν βραχούν;
- όταν δεν μπορούν να δουν τίποτα;
- όταν χάνουν το μετρό;
- όταν βρίσκουν χρήματα στο δρόμο;

Ενθαρρύνει τον πειραματισμό με διαφορετικές δράσεις και αντιδράσεις σε ένα περιβάλλον χαμηλής πίεσης και παιχνιδιού. Η έμφαση δίνεται στην ανταλλαγή ιδεών και στη δημιουργία στιγμών μαζί — όχι στο να είναι κανείς «αστείος».

3: Κλοουνο-παρέλαση Χαράς (12–15 λεπτά)

- Τα παιδιά σχηματίζουν ξανά ομάδες κλόουν.
 - Κάθε ομάδα επιλέγει ένα απλό σενάριο, για παράδειγμα:
 - «Υπάρχει μια καρέκλα, αλλά κανείς δεν θέλει να καθίσει.»
 - «Βρίσκεσαι κάτω από ένα τραπέζι και ψάχνεις για κάτι.»
 - «Ψήνεις ένα κέικ με αόρατα υλικά.»
 - Όλα τα ζευγάρια εμφανίζονται ταυτόχρονα στην αίθουσα, χρησιμοποιώντας μόνο κλόουν κινήσεις, ήχους και συναισθήματα — χωρίς λόγια.
 - Μετά από λίγα λεπτά, ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει ποια κατάσταση θα ήθελε να παρουσιάσει η κάθε ομάδα αργότερα στην παράσταση.
- Αυτή η δραστηριότητα παράγει το υλικό για την τελική παράσταση.

4: Τελετή Κόκκινης Μύτης (20–25 λεπτά)

- Χρησιμοποιήστε το σχοινί για να δημιουργήσετε μια σκηνή και χώρο καθισμάτων για το κοινό.
- Όλοι οι κλόουν στέκονται στη μία πλευρά της σκηνής. Διασχίζουν τη σκηνή προσποιούμενοι ότι δεν βλέπουν το κοινό.
- Στη μέση, ξαφνικά παρατηρούν το κοινό, νιώθουν αμηχανία, μετά παιχνιδιάρικα βγαίνουν από την άλλη πλευρά.
- Κάθε ομάδα εκτελεί το σενάριο που επέλεξε στη Δραστηριότητα 3.

Όταν ξεκινήσει η μουσική, οι ομάδες εγκαταλείπουν τη σκηνή και εναλλάσσονται. Στο τέλος, όλα τα παιδιά ανεβαίνουν στη σκηνή μαζί. Ένα προς ένα, λαμβάνουν την κόκκινη μύτη τους ως σύμβολο ανήκειν, συνοδευόμενη από μια μικρή χειρονομία ή λέξη εκτίμησης (π.χ. «για το μεταδοτικό σας γέλιο», «για τη φαντασία σας»).

Είτε υπάρχουν καλεσμένοι είτε όχι, ολοκληρώστε το ταξίδι του ReED με μια γιορτή και μια παράσταση.

Χαλάρωση και Στοχασμός (5–8 λεπτά)

- Τα παιδιά σχηματίζουν έναν κύκλο.
- Το ένα παιδί μετά το άλλο μπαίνει στον κύκλο, κάνει μια στροφή, υποκλίνεται και χειροκροτείται από όλους.
- Κάθε παιδί λαμβάνει ένα αόρατο λουλούδι από τον/την εκπαιδευτικό για την «δουλειά» του.
- Ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει: «Πώς μυρίζει το λουλούδι σου;»

Συμβουλές για συμπεριληπτική πρακτική

- Δώστε ίση προσοχή σε όλα τα παιδιά.
- Χρησιμοποιήστε απαλή μουσική, παύσεις και αργές κινήσεις για να αφήσετε χώρο για βαθύτερα συναισθήματα και να διασφαλίσετε ότι κανείς δεν αισθάνεται αποκλεισμένος.
- Ισορροπήστε τη θετική και την εποικοδομητική ανατροφοδότηση.
- Προσφέρετε εναλλακτικούς ρόλους σε παιδιά που δεν θέλουν να εμφανίζονται μπροστά σε άλλους.
- Για τα παιδιά που προτιμούν να μην λάβουν την κόκκινη μύτη δημόσια, δημιουργήστε πιο ιδιωτικές και οικείες στιγμές.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

1. Ορισμός σαφούς σκοπού και παιδαγωγικού πλαισίου

Να γνωστοποιείτε με σαφήνεια γιατί λαμβάνει χώρα η εκδήλωση και τι θα κερδίσουν οι γονείς και τα παιδιά από αυτήν.

Συνδέστε τη μικρο-εκδήλωση με ένα ευρύτερο εκπαιδευτικό όραμα (π.χ. κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη, συμπερίληψη, μάθηση βασισμένη στο παιχνίδι).

Χρησιμοποιήστε προσιτή γλώσσα, ώστε οι γονείς να αισθάνονται σίγουροι και ευπρόσδεκτοι, ακόμα κι αν δεν είναι εξοικειωμένοι με την εκπαιδευτική ορολογία.

2. Δημιουργήστε ένα ασφαλές, παιχνιδιάρικο και συμπεριληπτικό περιβάλλον

Σχεδιάστε τον χώρο έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η κίνηση, το παιχνίδι και η αλληλεπίδραση (ανοιχτός χώρος, χωρίς εμπόδια, ευέλικτα καθίσματα).

Καθιερώστε απλούς κοινούς κανόνες (σεβασμός του χώρου, χωρίς κριτική, η συμμετοχή είναι εθελοντική).

Βεβαιωθείτε ότι οι δραστηριότητες είναι προσαρμόσιμες σε διαφορετικές ηλικίες, ικανότητες και επίπεδα άνεσης.

3. Χρησιμοποιήστε σύντομες, δομημένες και προοδευτικές δραστηριότητες

Σχεδιάστε σύντομες δραστηριότητες (3–15 λεπτά) για να διατηρήσετε την προσοχή και την ενέργεια.

Ξεκινήστε με προθέρμανση και δραστηριότητες χαμηλού κινδύνου (περπάτημα, καθρέφτισμα, απλή κίνηση).

Σταδιακά προχωρήστε σε πιο εκφραστικές και ευφάνταστες εργασίες (συναισθήματα, παιχνίδι ρόλων, δημιουργία ομάδων).

Εναλλάξτε στιγμές υψηλής ενέργειας και πιο ήρεμες στιγμές για να υποστηρίξετε τη συναισθηματική ρύθμιση.

4. Ενθαρρύνετε τη συνεργασία γονέα-παιδιού

Ασκήσεις σχεδιασμού όπου οι γονείς και τα παιδιά ενεργούν ως ίσοι (αντιγραφή, καθρέφτης, κοινή οικοδόμηση).

Αποφύγετε να τοποθετείτε τους γονείς ως παρατηρητές. Αντίθετα, κάντε τους ενεργούς συμμετέχοντες.

Χρησιμοποιήστε μορφές συνεργασίας σε ζεύγη και μικρές ομάδες για να ενισχύσετε τους δεσμούς και τις κοινές εμπειρίες.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

5. Εστίαση στο Σώμα και τη Μη Λεκτική Επικοινωνία

Δώστε προτεραιότητα στην κίνηση, τις εκφράσεις του προσώπου, τη στάση του σώματος και τον ρυθμό αντί για τις λεκτικές εξηγήσεις.

- Αυτό βοηθά στην υπερνίκηση των γλωσσικών εμποδίων και επιτρέπει στα παιδιά και τους ενήλικες να συνδεθούν συναισθηματικά.
- Το μη λεκτικό παιχνίδι υποστηρίζει την ενσυναίσθηση, την προσοχή, την συναισθηματική έκφραση και την αμοιβαία κατανόηση.

6. Ενσωματώστε τη Συναισθηματική Επίγνωση με Φυσικά Μέσα από το Παιχνίδι

- Εισάγετε συναισθήματα (π.χ. χαρά, λύπη, θυμό) μέσω ενσώματης εξερεύνησης, όχι μέσω θεωρίας.
- Χρησιμοποιήστε παιχνίδια που επιτρέπουν στα παιδιά και τους γονείς να αναγνωρίζουν, να εκφράζουν και να ανταλλάσσουν συναισθήματα με ασφάλεια.
- Αποφύγετε τις ερμηνείες «σωστές ή λάθος»—επικυρώστε όλες τις συναισθηματικές εκφράσεις.

7. Χρησιμοποιήστε μουσική και απλά σκηνικά αντικείμενα για να υποστηρίξετε την αλληλεπίδραση

- Η μουσική βοηθά στη δομή του χρόνου, στις μεταβάσεις σημάτων και στη διαμόρφωση συναισθηματικής ατμόσφαιρας.
- Απλά σκηνικά αντικείμενα (π.χ. μύτες κλόουν, καρέκλες, ζάρια) ενισχύουν τη φαντασία χωρίς να υπερφορτώνουν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες.
- Διατηρήστε τις τεχνικές απαιτήσεις στο ελάχιστο, ώστε να διασφαλίζεται ευελιξία.

8. Διευκολύνετε αντί να κατευθύνετε

- Οι συντονιστές/τριες θα πρέπει να αποτελούν παράδειγμα συμμετοχής, περιέργειας και παιγνιώδους διάθεσης.
- Δώστε σαφείς οδηγίες, πρώτα δείξτε το και στη συνέχεια αφήστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να εξερευνήσουν ελεύθερα.
- Μετακινηθείτε μεταξύ ομάδων για να υποστηρίξετε, όχι για να διορθώσετε.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΙΚΡΟΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

9. Σχεδιασμός Αναστοχασμού και Αξιοποίησης στο Σπίτι

- Κλείστε την εκδήλωση με έναν κύκλο που τα άτομα θα μοιραστούν μία λέξη, μια χειρονομία ή ένα σχέδιο.
- Προσφέρετε απλές ιδέες ή παιχνίδια που οι οικογένειες μπορούν να επαναλάβουν στο σπίτι.
- Συλλέξτε σχόλια μέσω άτυπων εργαλείων (post-it, σύντομες φόρμες) για να εκτιμήσετε τις φωνές των συμμετεχόντων.

10. Διατηρήστε την εκδήλωση σύντομη, ουσιαστική και επαναλήψιμη

- Μια μικρο-εκδήλωση λειτουργεί καλύτερα όταν είναι χρονικά περιορισμένη αλλά συναισθηματικά πλούσια. Ένας χρόνος περίπου 1 ώρας και μισής έως δύο ωρών, θα ήταν αρκετός.
- Στοχεύστε στην ποιότητα της αλληλεπίδρασης και όχι στην ποσότητα του περιεχομένου.
- Σχεδιάστε τη δομή έτσι ώστε να μπορεί εύκολα να επαναληφθεί, να προσαρμοστεί ή να κλιμακωθεί σε άλλα περιβάλλοντα.

Συνοψίζοντας, μια επιτυχημένη μικρο-εκδήλωση για τη γονική εμπλοκή είναι παιχνιδιάρικη, ενσώματη, συμπεριληπτική και συναισθηματικά ουσιαστική. Ενδυναμώνει τις σχέσεις, ενδυναμώνει τους γονείς και καταδεικνύει ότι η μάθηση μπορεί να συμβαίνει μέσα από τη χαρά, τη φαντασία και τη σύνδεση που μοιραζόμαστε.

ΓΟΝΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Κατεβάστε τις κάρτες σας εδώ: Πατήστε
εδώ για να κατεβάσετε το υλικό ή
εκτυπώστε το!

Η μορφή είναι Din A 6 (105 × 148 mm).
Προτείνουμε εκτύπωση σε χαρτί 350 g/m²

Σχολή
κλόουν

για το σπίτι

Πώς θα ήταν αν δεν ενεργούσαμε και δεν αντιδρούσαμε στην καθημερινή ζωή όπως συνήθως; Αν αφήναμε κατά μέρος τις λέξεις και αφήναμε μόνο τις εκφράσεις του προσώπου και τις χειρονομίες να μιλήσουν; Ο κλόουν δοκιμάζει όλα τα είδη των πραγμάτων, δεν τα παρατάει ποτέ, δεν σκέφτεται πριν και μετά, απλά το κάνει.

Ο κλόουν μπορεί να μην είναι ο πιο έξυπνος, αλλά έχει όλα τα συναισθήματα που έχουμε και εμείς. Η συμπεριφορά του δεν βλάπτει κανέναν. Αντίθετα, θέλει όλοι να είναι στο πλευρό του.

Το να γίνεις κλόουν ως ενήλικας σημαίνει να παραιτηθείς από την εξουσία. Δεν χρειάζεσαι απαραίτητα μια κόκκινη μύτη για αυτό, απλά διασκέδασε παίζοντας!

Στο πρόγραμμα Erasmus+ ReED - Red Noses in Early Childhood Education (Κόκκινες μύτες στην προσχολική εκπαίδευση), δοκιμάζονται νέες μέθοδοι και παιχνίδια εμπνευσμένα από την παιδαγωγική του κλόουν με στόχο την προώθηση της κοινωνικο-συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης χωρίς αποκλεισμούς.

Κωδικός Έργου: 2024-1-IT02-KA210-SCH-000251002

Co Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA).

Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.

Εκτύπωση και όροι: ReED; Ελληνική Μετάφραση: Άκατα Μάκατα, Αλ. Παναγούλη 34 Λάρισα; 2025; info@akatamakata.eu

Χαρά

Οργή

Φόβος

Θρήνους

Βασικά συναισθήματα

Στους πρώτους μήνες της ζωής μας εκφράζουμε χαρά, θυμό, λύπη και φόβο. Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής μας, οι συναισθηματικές εκφράσεις γίνονται πιο εκλεπτυσμένες και εμπλουτίζονται με πιο σύνθετα συναισθήματα. Από τη γέννησή μας, μαθαίνουμε σταδιακά την αυτορρύθμιση και την ικανότητα να συμπασχουμε.

(Πιθανά) Στάδια ανάπτυξης

0-1 έτος Εκφράζουμε πρωταρχικά συναισθήματα όπως χαρά, θυμό, λύπη, φόβο και ενδιαφέρον μέσω εκφράσεων του προσώπου και χειρονομιών. Μπορούμε να αντανakλούμε και να μιμούμαστε τα συναισθήματα των φροντιστών μας.

1-2 έτη Η έκφραση των συναισθημάτων μας μπορεί να διευρυνθεί μέσω λέξεων και προτάσεων. Γνωρίζουμε συναισθήματα όπως υπερηφάνεια, ντροπή, αμηχανία, φθόνο ή ενοχή. Αναπτύσσεται η ικανότητα ρύθμισης των συναισθημάτων.

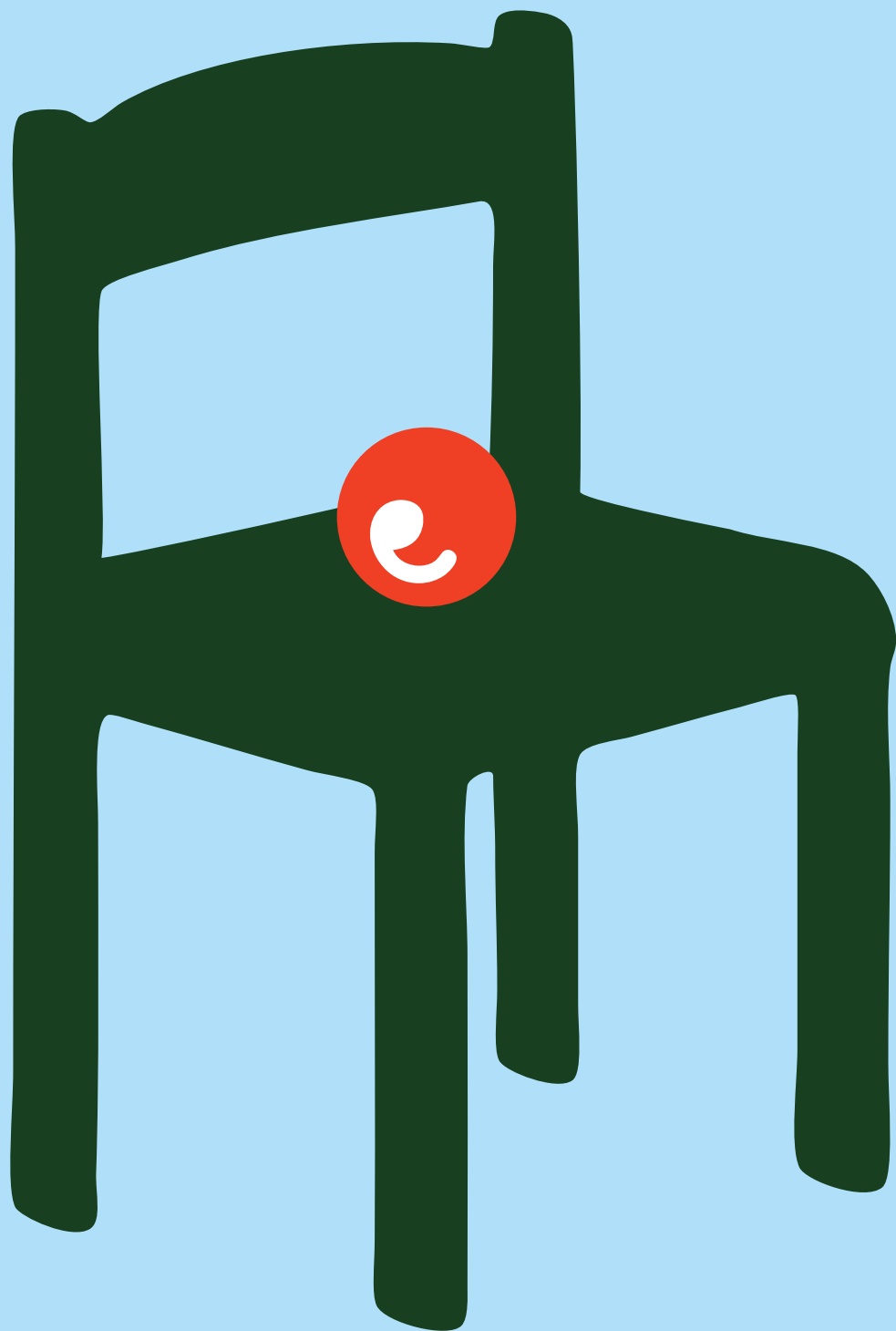
2-3 ετών Καθώς γινόμαστε πιο ανεξάρτητοι, βιώνουμε επίσης αυξημένες εσωτερικές συγκρούσεις και όρια, τα οποία οδηγούν σε συναισθηματικές προκλήσεις.

4-5 ετών Αναπτύσσουμε ενσυναίσθηση και μπορούμε να κατανοούμε καλύτερα και να ανταποκρινόμαστε στα συναισθήματα των άλλων. Αυξάνεται η ικανότητα να ρυθμίζουμε ανεξάρτητα τα αρνητικά συναισθήματα.

Από την ηλικία των 6 ετών Ανάλογα με τις

προϋποθέσεις, επιτυγχάνουμε υψηλό επίπεδο συναισθηματικής και κοινωνικής ικανότητας.

Μπορούμε να εκφράζουμε σύνθετα συναισθήματα και να αντιμετωπίζουμε αντικρουόμενα συναισθήματα.

καρέκλα μου, η καρέκλα σου, η καρέκλα μας

#1

Ο «λευκός κλόουν» είναι ένας συγκεκριμένος τύπος κλόουν που χαρακτηρίζεται από μια συχνά πιο έξυπνη και αυτο-τελετουργική συμπεριφορά, ενώ ο κλόουν «Αύγουστος» ή «Αουγκούστο» (ονομάζεται επίσης «κόκκινος κλόουν») είναι ένας αδέξιος και χαοτικός χαρακτήρας που ο «λευκός κλόουν» προσπαθεί να καταστείλει.

Λευκός κλόουν

Πάντα θέλει να αποφασίζει. Δεν κουράζεται ποτέ να λέει στον Αύγουστο τι πρέπει να κάνει. Αποφασίζει χωρίς λόγια ότι πρέπει να καθίσει στην καρέκλα.

Κλόουν Αύγουστος/ Αουγκούστο

Κάνει ό,τι είναι δυνατόν, αλλά όχι αυτό που θέλει ο «λευκός κλόουν». Έχει τόσες πολλές καλές ιδέες για το τι θα μπορούσε να κάνει με την καρέκλα!

- * Τοποθετήστε μια καρέκλα στη μέση του δωματίου και μετακινήστε τα άλλα πράγματα στην άκρη.
- * Ποιος από εσάς θα ήθελε να είναι πρώτος ο «Λευκός Κλόουν» και ποιος ο «Αύγουστος»;
- * Αλλάξτε ρόλους!
- * Σκεφτείτε ποιος ρόλος σας άρεσε περισσότερο.

Το ζάρι του κλόουν

#2

Κάνε μια αστεία γκριμάτσα Κάντε την πιο αστεία και ηλίθια γκριμάτσα που μπορείτε – σαν κλόουν! Χρησιμοποιήστε τα μάτια, το στόμα και τα μάγουλά σας!

Βρες τη χαμένη μύτη σου Ωχ, όχι! Χάσατε την κόκκινη μύτη του κλόουν! Ψάξτε την παντού – κάτω από το χέρι σας, στην τσέπη σας, στο κεφάλι σας! Να είστε όσο πιο δραματικοί και ανόητοι γίνεται!

Κάνε ζογκλερικά με αόρατες μπάλες

Φανταστείτε ότι κάνετε ζογκλερικά με τρεις μεγάλες κλόουν μπάλες – αλλά είναι αόρατες! Κινήστε τα χέρια και τα μάτια σας σαν να τις πιάνετε και τις πετάτε πραγματικά.

Κινήσου σε αργή κίνηση Κάντε κάτι απλό

(όπως περπάτημα, χαιρετισμό ή κάθισμα) – αλλά κάντε το πολύ αργά. Σαν να είστε σε όνειρο! Μην προσπαθήσετε να γελάσετε!

Τρέξε με αστείο τρόπο Δείξτε τον πιο αστείο

τρόπο που περπατάτε! Ίσως τα παπούτσια σας είναι πολύ μεγάλα, τα πόδια σας είναι σαν ζελέ ή το πάτωμα είναι κολλώδες; Κάντε όλους να γελάσουν με την ομάδα κλόουν σας!

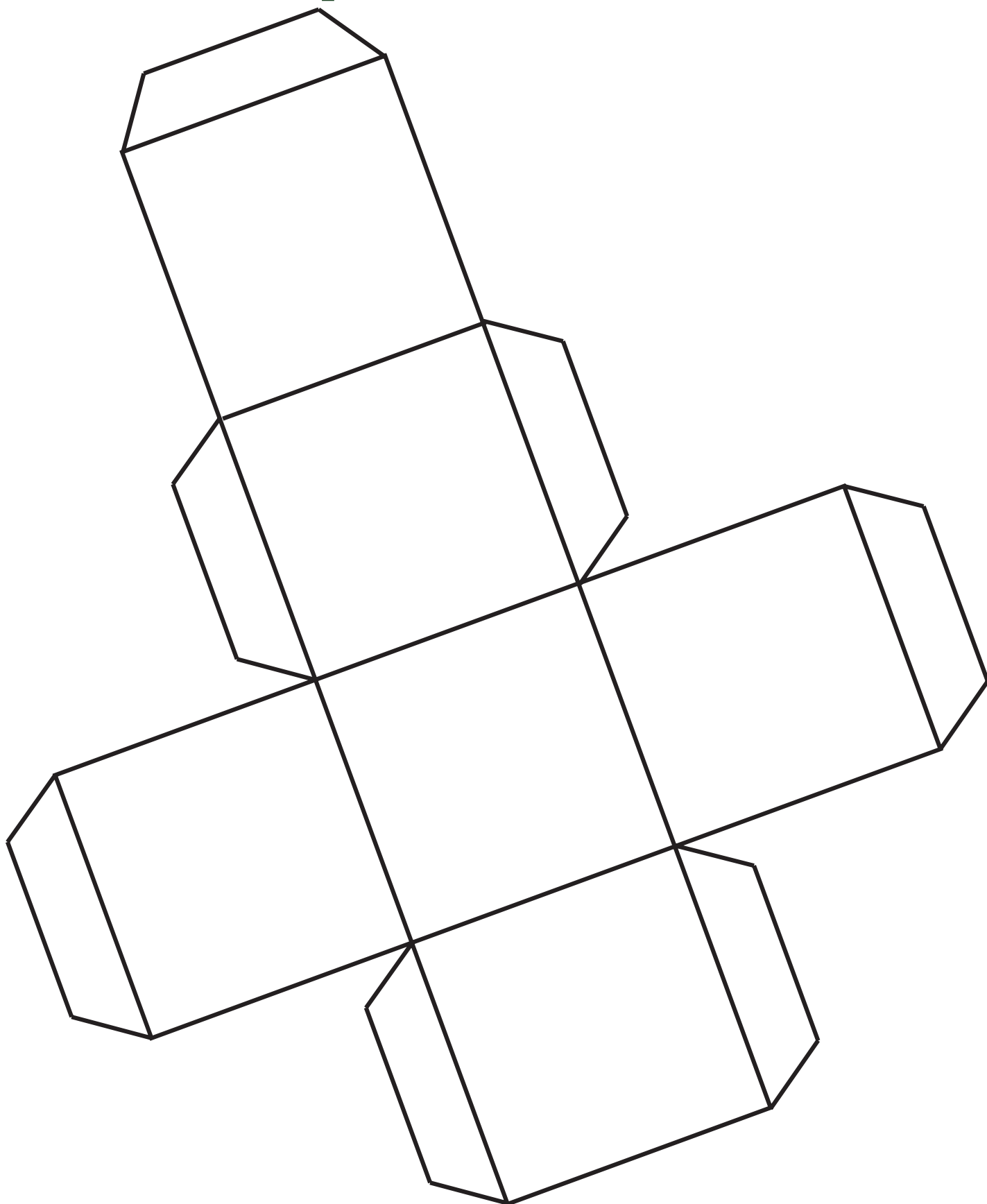

Κάνε ό,τι κάνει ο διπλανός σου Σταθείτε ο

ένας απέναντι στον άλλο. Ο ένας κινείται αργά – ο άλλος τον αντιγράφει, σαν καθρέφτης! Μετά από λίγο, αλλάξτε ρόλους, ώστε να παίξουν όλοι.

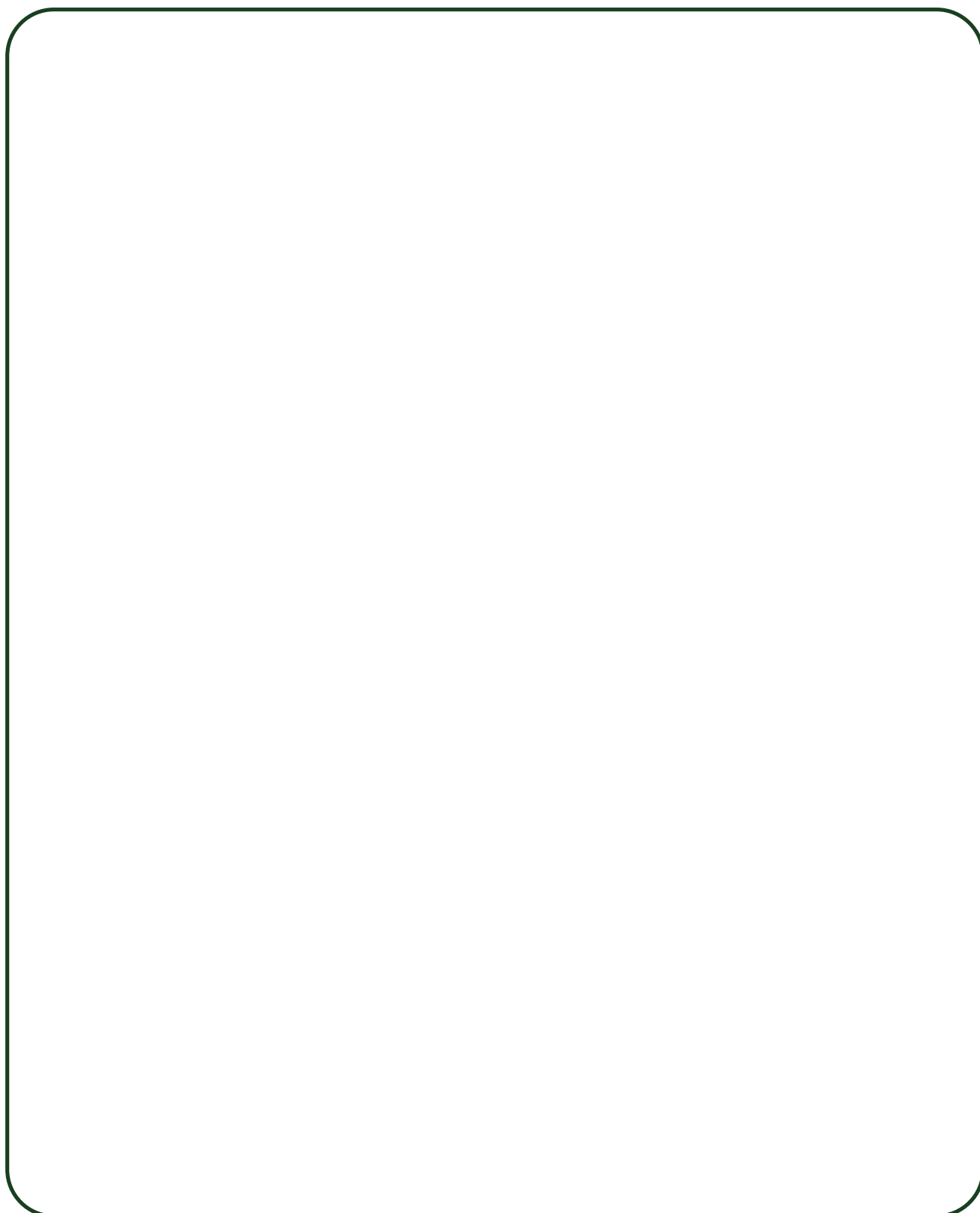
Φτιάξτε το δικό σας ζάρι

#2

Ζωγραφίστε την ιστορία του

#3

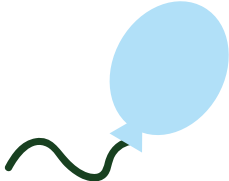

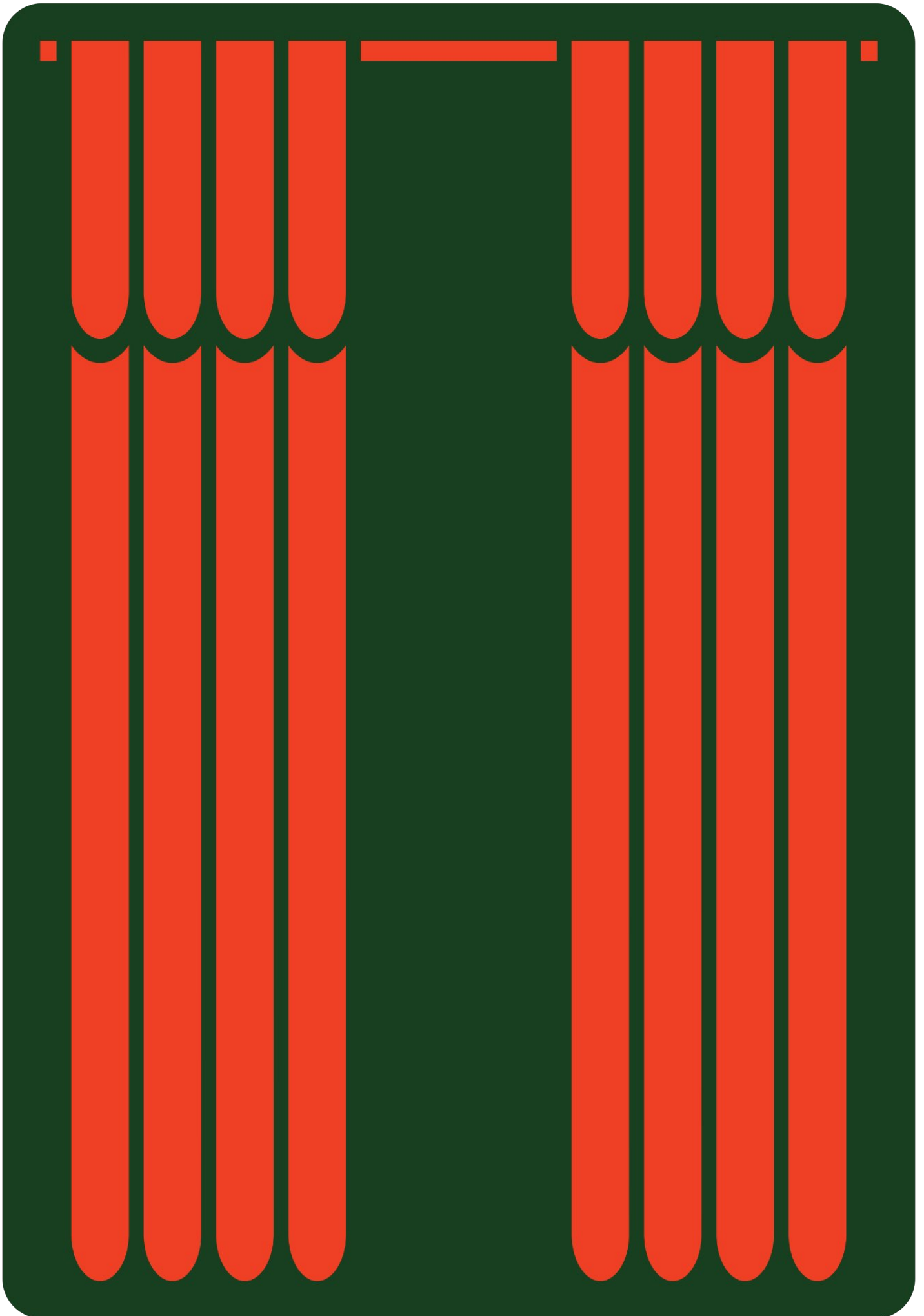

Ιστορίες κλόουν

#3

Συνεργαστείτε για να εφεύρετε τη δική σας ιστορία κλόουν! Επιλέξτε μια ιδέα από κάθε στήλη και παίξτε με μεγάλες κινήσεις και διασκεδαστικούς ήχους!

Πού;	Σε ποια διάθεση;	Τι συμβαίνει;
 Τσίρκο		Συναντά ένα αστείο ζώο
 Παιδική χαρά		Πιάνει ένα μπαλόνι
 Κουζίνα		Μεταφέρει ένα αόρατο δώρο
 Δρόμος		Ρίχνει ένα κέικ κρέμας
 Διάστημα		Γλιστράει σε μια φλούδα μπανάνας
 Κήπος		Χάνει τα παπούτσια του κλόουν

Ανοίξτε την αυλαία για τα ζώα! #4

Σίγουρα έχετε κάπου ένα κορδόνι και ένα ύφασμα με τα οποία μπορείτε να φτιάξετε μια αυλαία στη μέση του δωματίου! Ή μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια αυλαία από μια κουρτίνα που είναι ήδη κρεμασμένη. Αν έχετε φτιάξει μια μικρή σκηνή, σκεφτείτε ένα τραγούδι και παίξτε το. Όταν όλα είναι έτοιμα, τραγουδήστε σαν...

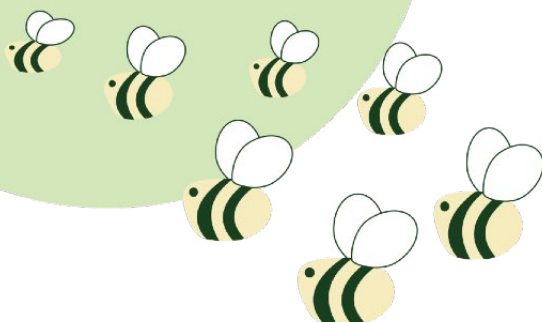
να θέλετε
να πιάσετε
ένα
κοτόπουλο
...!

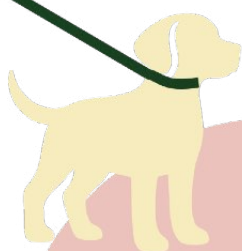
να σας
κυνηγάει
μια
τίγρη...!

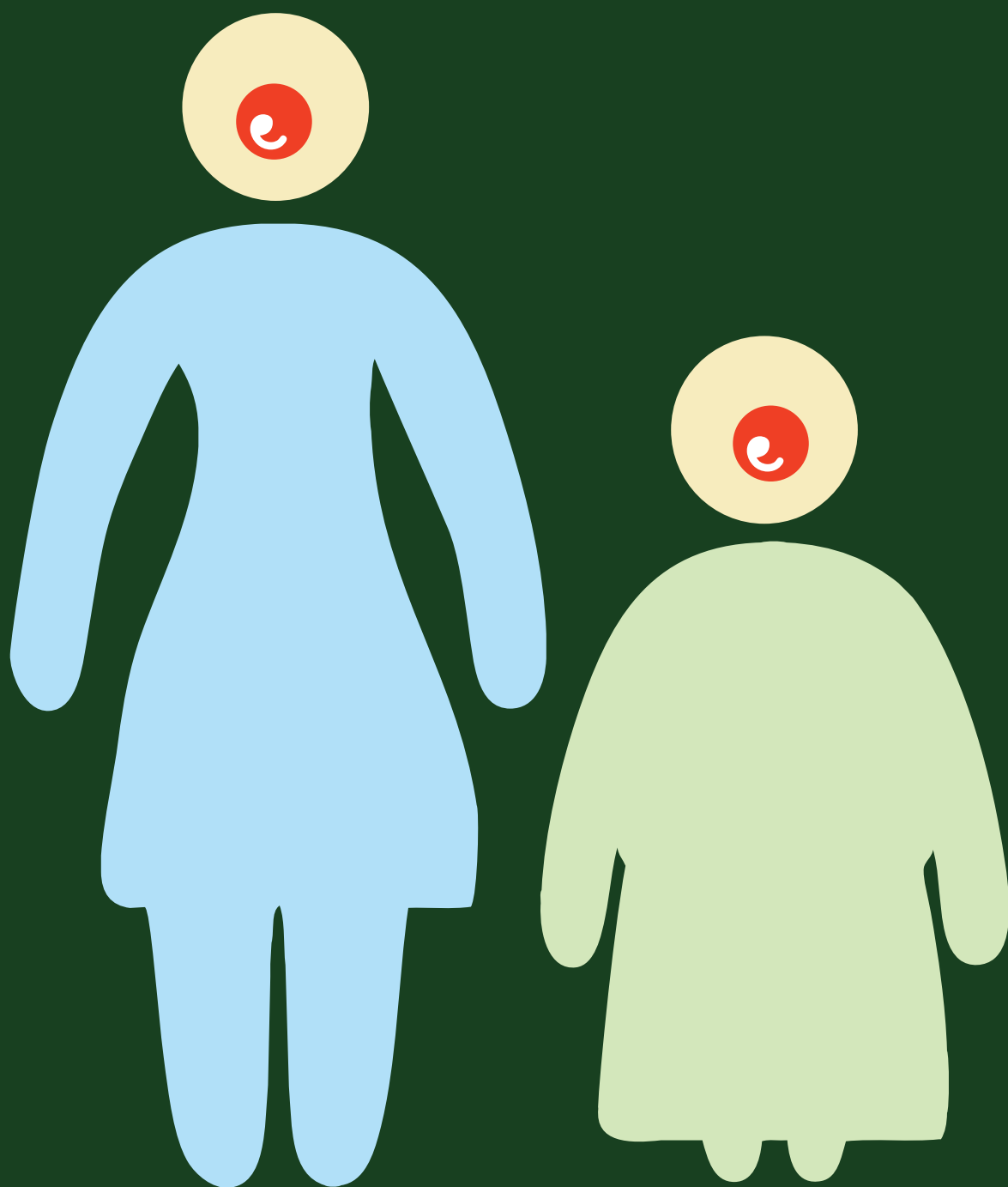

να σας
κυνηγάει
ένα σμήνος
μέλισσες...!

να σας
τραβάει ένα
σκυλί με το
λουρί...!

Ανταλλαγή ρούχων και συναισθημάτων

#5

Ανταλλάξτε ένα ρούχο κάθε φορά και φορέστε το. Επιλέξτε μια δραστηριότητα και μια αλλαγή διάθεσης από τον πίνακα. Παίξτε το παιχνίδι! Προσπαθήστε να μην μιλήσετε! Οι θόρυβοι επιτρέπονται!

Δραστηριότητα Συναισθήματα

Περπατάτε στο χιόνι.	Από ανήσυχος/η σε κουρασμένος/η		→	
Κρεμάτε τα ρούχα στην απλώστρα.	Από λυπημένος/η σε θυμωμένος/η		→	
Κολυμπάτε στη λίμνη.	Από μπερδεμένος/η σε χαρούμενος/η		→	
Παίζετε στην άμμο.	Από χαρούμενος/η σε λυπημένος/η		→	
Στέκεστε στην ουρά στο σούπερ μάρκετ.	Από θυμωμένος/η σε ερωτευμένος/η		→	

Ποια άλλα συναισθήματα γνωρίζετε;

Πώς νιώθετε όταν...

#6

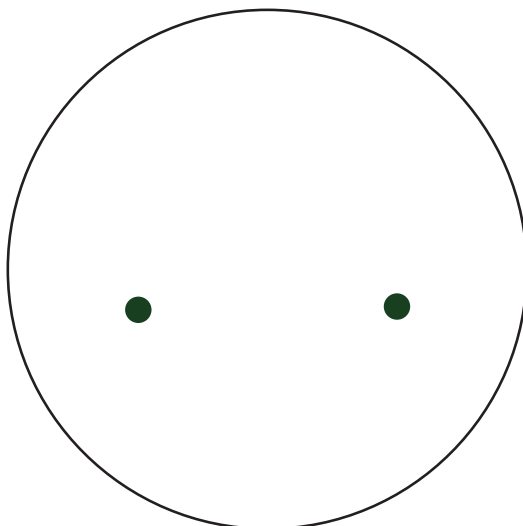
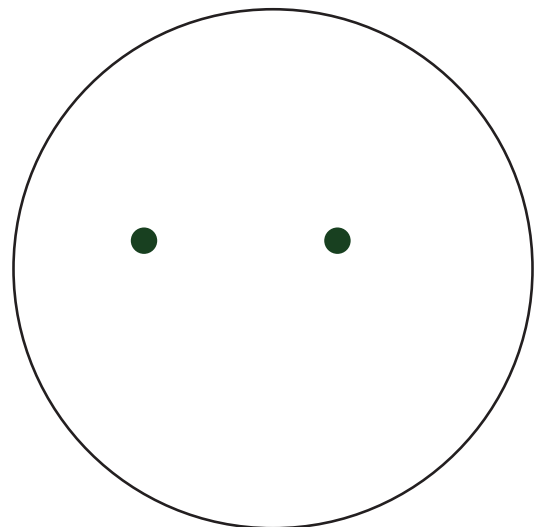
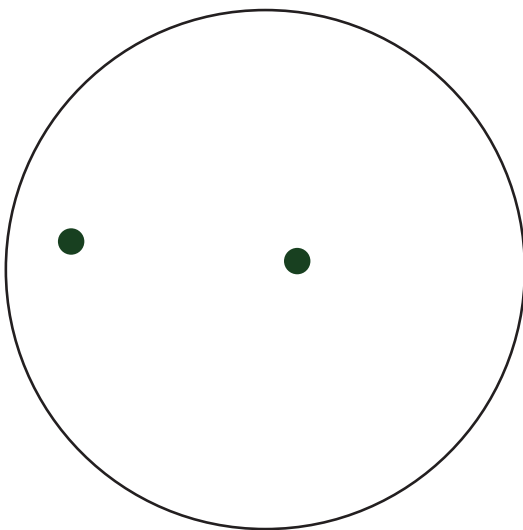
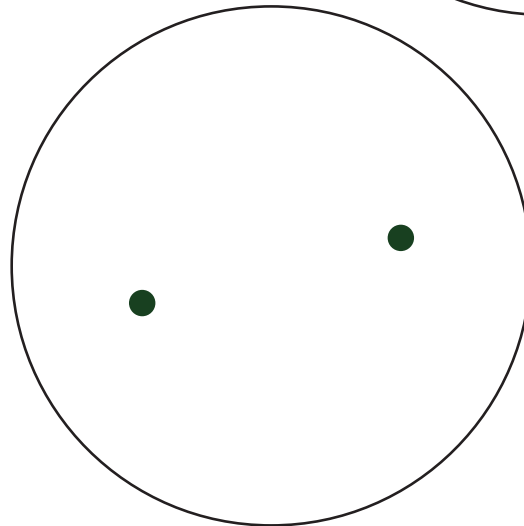
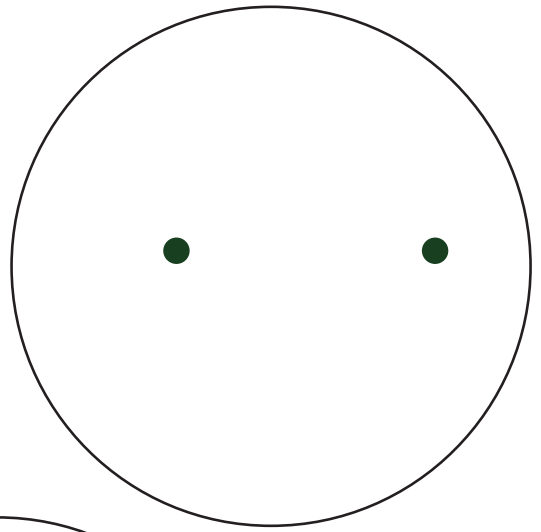
σας παρακολουθούν όλοι;...

έχετε χάσει κάτι;...

βρίσκεστε στη φύση;...

πρέπει να βιαστείτε;...

Βρέχει;

Παίξτε παντομίμα

#7

Παίξτε κάτι ο ένας για τον άλλον και μαντέψτε το. Ακολουθούν μερικές ιδέες που τα παιδιά μπορούν να επιλέξουν με το δάχτυλό τους και οι ενήλικες να διαβάσουν δυνατά. Παίζει...

...κάτι που έχετε ζήσει!

...ένα επάγγελμα!

..κάτι που μπορείτε να φάτε!

...οτιδήποτε κάνετε το πρωί!

...κάποιον που ξέρετε!

...οτιδήποτε σας αρέσει να κάνετε!

...κάτι που μπορεί να πετάξει!

...ένα άθλημα!

...ένα μέρος!

Τέλος

Co-funded by
the European Union

Erasmus+
Enriching lives, opening minds.

Red Noses in Early
Childhood Education